

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту

(назва факультету)

Кафедра економіки та фінансів

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства
(на прикладі ПрАТ «ТерА»)

Виконав: студент 6 курсу, групи ПФМ-61

спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

Бучко Т.О.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник

Радинський С.В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

Крупка А.Я.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

Панухник О.В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2023

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра Економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ЕФ

(підпис)

Олена ПАНУХНИК

(прізвище та ініціали)

«22»

09

2023 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**

на здобуття освітнього ступеня магістр
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

студенту Бучку Тарасу Олеговичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства (на прикладі ПрАТ «ТерА»).

Керівник роботи Радинський Сергій Віталійович., к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «21» вересня 2023 року № 4/7-917

2. Термін подання студентом завершеної роботи 18.12.2023 року

3. Вихідні дані до роботи фахові наукові публікації, статистична звітність, результати самостійних авторських досліджень, матеріали галузевих Інтернет-сайтів, статична звітність підприємства ПрАТ «ТерА»

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ – ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА»

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА» У ПЕРСПЕКТИВНОМУ ПЕРІОДІ

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Таблиця 1.2 Існуючі підходи з позиції різних авторів щодо визначення категорії «фінансова стратегія підприємства»

Таблиця 1.3 Взаємозв'язок загальних і фінансових стратегічних цілей підприємства

Рисунок 1.6. Поетапна схема стратегічного управління фінансовими ресурсами на підприємстві

Рисунок 1.7. Модель стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Завдання	Видав
Охорона праці	Радинський С.В., к.е.н., доцент		
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Стручок В.С., старший викладач кафедри ОХ		

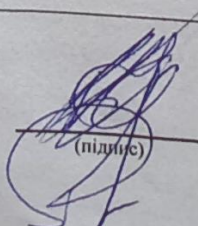
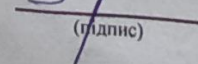
7. Дата видачі завдання «20» листопада 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	ВСТУП	20.11.2023-26.11.2023	Виконано
2	РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ – ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	20.11.2023-26.11.2023	Виконано
3	1.1. Сутність та характеристика фінансових ресурсів підприємства		Виконано
4	1.2. Стратегія управління фінансовими ресурсами та її роль у розвитку підприємства		Виконано
5	1.3. Механізм стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства		Виконано
6	РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА»	27.11.2023-03.12.2023	Виконано
7	2.1. Загальна характеристика господарської діяльності підприємства ПрАТ «ТерА»		Виконано
8	2.2. Аналіз сучасного стану, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства		Виконано
9	2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства ПрАТ «ТерА»		Виконано
10	РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА» У ПЕРСПЕКТИВНОМУ ПЕРІОДІ	04.12.2023-10.12.2023	Виконано
11	3.1. Вибір оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами на підприємстві		Виконано
12	3.2. Критерії оптимізації обсягу фінансових ресурсів на підприємстві		Виконано
13	3.3. Реалізація інвестиційно-інноваційного проекту на підприємстві – захід надходження додаткових фінансових ресурсів підприємства		Виконано
14	РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	11.12.2023-17.12.2023	Виконано
15	ВИСНОВКИ	11.12.2023-17.12.2023	Виконано
16	Попередній захист КРМ	18.12.2023-24.12.2023	Виконано
17	Робота ЕК. Захист КРМ	25.12.2023-31.12.2023	Виконано

Студент

Керівник роботи

(підпис)

(підпис)

Бучко Т.О.
(прізвище та ініціали)

Радинський С.В.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бучко Т.О. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства (на прикладі ПрАТ «ТерА»).

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2023.

Об'єкт дослідження – фінансові ресурси приватного акціонерного товариства «ТерА» (надалі – ПрАТ «ТерА»).

Предмет дослідження – процес формування та використання фінансових ресурсів підприємства ПрАТ «ТерА».

Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних основ та практичних аспектів формування джерел фінансових ресурсів підприємства, а також комплексне дослідження проблематики раціоналізації основних напрямків формування і використання фінансових ресурсів підприємства.

У даній кваліфікаційній роботі представлено загальну характеристику стратегії управління фінансовими ресурсами – основи формування та розвитку фінансового потенціалу підприємства, здійснено дослідження практичних аспектів реалізації управління фінансовими ресурсами на підприємстві ПрАТ «ТерА», запропоновано стратегічні аспекти реалізації управління фінансовими ресурсами на підприємстві ПрАТ «ТерА» у перспективному періоді. Подано основні аспекти реалізації охорони праці та безпеки життєдіяльності підприємства ПрАТ «ТерА».

Ключові слова: фінансові ресурси, власний капітал, фінансова автономія, дебіторська та кредиторська заборгованість, оптимізація фінансової стратегії, інвестиційний проєкт, моделювання бізнес-процесів.

SUMMARY

Buchko T.O. Strategic management of the company's financial resources (on the example of PrJSC «TerA»).

Research for obtaining a Master's degree in the specialty 072 «Finance, banking and insurance». - TNTU named after I. Pulyuya. – Ternopil, 2023.

The object of the study is the financial resources of the private joint-stock company «TerA» (hereinafter - PrJSC «TerA»).

The subject of the study is the process of formation and use of financial resources of TerA PrJSC.

The purpose of the qualification work is to generalize the theoretical foundations and practical aspects of the formation of sources of financial resources of the enterprise, as well as a comprehensive study of the problems of rationalization of the main directions of the formation and use of financial resources of the enterprise.

This qualification paper presents the general characteristics of the strategy of managing financial resources - the basis of the formation and development of the financial potential of the enterprise, the study of practical aspects of the implementation of financial resources management at the enterprise of PrJSC «TerA» was carried out, the strategic aspects of the implementation of financial resources management at the enterprise of PrJSC «TerA» were proposed in the future period.

The main aspects of the implementation of labor protection and life safety of the enterprise «TerA» PrJSC are presented.

Keywords: financial resources, equity, financial autonomy, receivables and payables, optimization of financial strategy, investment project, modeling of business processes.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ – ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Сутність та характеристика фінансових ресурсів підприємства.....	10
1.2. Стратегія управління фінансовими ресурсами та її роль у розвитку підприємства.....	17
1.3. Механізм стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства.....	21
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА».....	28
2.1. Загальна характеристика господарської діяльності підприємства ПрАТ «ТерА».....	28
2.2. Аналіз сучасного стану, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства.....	36
2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства ПрАТ «ТерА».....	40
Висновки до розділу 2.....	46
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА» У ПЕРСПЕКТИВНОМУ ПЕРІОДІ.....	47
3.1. Вибір оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами на підприємстві.....	47

3.2. Критерії оптимізації обсягу фінансових ресурсів на підприємстві.....	57
3.3. Реалізація інвестиційно-інноваційного проєкту на підприємстві – захід надходження додаткових фінансових ресурсів підприємства.....	62
Висновки до розділу 3.....	68
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА».....	70
4.1. Охорона праці на підприємстві ПрАТ «ТерА».....	70
4.2. Організація планування та фінансування робіт із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій суб'єктам господарювання.....	73
Висновки до розділу 4.....	75
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах функціонування ринкової економіки України спостерігаються негативні наслідки невдалої економічної політики влади, що зумовила сучасний кризовий стан економічної системи та підприємств, неспроможність їх забезпечувати повноцінне накопичення та використання фінансових ресурсів. Саме через дані негативні тенденції особливу актуальність набувають проблеми формування та ефективного управління фінансовими ресурсами.

Значимість проблем формуванням і використанням фінансових ресурсів підвищується в зв'язку з постійними змінами в податковому законодавстві України, дестабілізацією фінансового ринку і структурних змін капіталу, викликані мінливими нормами відсотка і курсами валют на тлі постійної інфляції; зниженням централізованого фінансування, збільшеною складністю інформаційного забезпечення.

Крім складних макроекономічних умов, проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств в значній мірі обумовлені й старими підходами підприємства до їхнього вирішення, які залишаються незмінними ще з часів планово-розподільної економіки, коли фінансове управління відігравало другорядну роль.

У той же час варто врахувати і ту обставину, що дотепер на багатьох підприємствах не створені умови для ефективного функціонування фінансового механізму, управління відтворювальними процесами і ресурсною базою підприємства.

Дана проблема особливо актуальна для підприємств України, для яких характерним є: низький ступінь технічної оснащеності й енергооснащеності, високий рівень спрацювання основних засобів, не конкурентоспроможність продукції, ріст простроченої дебіторської і кредиторської заборгованості, відсутність готівки, високий рівень бартеризації і взаємозаліків в умовах кризи, зниження частки централізованих джерел фінансування, порушення фінансової

рівноваги і як наслідок, неплатоспроможність, висока частка збиткових підприємств – більш 50%, нестійкий фінансовий стан.

Слід зазначити, що для підприємств-товаровиробників складність управління фінансовими ресурсами збільшується, але ще більше підвищується значимість ефективного управління фінансовими ресурсами і як показує практика, без наявності відповідних методичних розробок самотійно цю проблему їм не вирішити.

Тому перед нами постало завдання по новому підійти до проблеми управління фінансовими ресурсами і намітити шляхи ефективного фінансового впливу на збалансоване функціонування фінансових ресурсів і капіталу та забезпечення стійкого економічного розвитку підприємства.

У українській науковій літературі дана проблематика не знайшла комплексного обґрунтування, тоді як у зарубіжній – опубліковано значну кількість праць з питань формування та використання фінансових ресурсів. До них варто віднести роботи Бердар М.М., Буряк Л. Д., Волк І.Ф., Лукіна Ю. В., Поддєрьогін А. М. та ін.

Проблеми ролі фінансових ресурсів підприємств висвітлюються у працях українських економістів Барилюк І.В., Рубаха М.В., Блакита Г. В., Громова А.Є., Ніколаєнко Л. Ф., Геращенко І.О., Ткаченко А. М., Трухан О.Л., Янковська В. А. та ін.

У наукових дослідженнях цих економістів знайшли відображення окремі аспекти сутності і ролі фінансів та фінансових ресурсів, їх вплив на економіку як у межах окремих господарюючих суб'єктів, так і на макроекономічному рівні.

Водночас, недостатньо досліджені практичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів українських підприємницьких структур в умовах ринку. Саме ці обставини визначили вибір теми дослідження, обумовили його теоретичну і практичну цінність.

Метою даної кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних основ та практичних аспектів формування джерел фінансових ресурсів підприємства, а також комплексне дослідження проблематики раціоналізації основних

напрямків формування і використання фінансових ресурсів підприємства.

Досягнення поставленої мети потребувало вирішення таких **завдань**:

- розкрити сутність та характеристика фінансових ресурсів підприємства;
- показати стратегію управління фінансовими ресурсами та її роль у розвитку підприємства;

- описати механізм управління фінансовими ресурсами підприємства;

- здійснити техніко-економічну характеристику діяльності підприємства;

- здійснити оцінку стану, динаміки та напрямки використання фінансових ресурсів підприємства;

- проаналізувати ефективність використання фінансових ресурсів підприємства;

- здійснити вибір оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами на підприємстві;

- розглянути критерії оптимізації обсягу фінансових ресурсів на підприємстві;

- запропонувати реалізацію інвестиційно-інноваційного проекту на підприємстві – захід надходження додаткових фінансових ресурсів підприємства.

Об’єкт дослідження – фінансові ресурси приватного акціонерного товариства «ТерА» (надалі – ПрАТ «ТерА»).

Предмет дослідження – процес формування та використання фінансових ресурсів підприємства ПрАТ «ТерА».

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі було використано наступні **методи дослідження**: теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття змісту та сутності понять «фінансові ресурси підприємства», «стратегія управління фінансовими ресурсами»; статистичного і графічного аналізу – для вивчення, порівняння і наочного відображення емпіричних даних, обґрунтування низки завдань поточного управління фінансовими ресурсами підприємства, для аналізу фінансового стану

підприємства; системного підходу – для обґрунтування стратегічного підходу до формування і використання фінансових ресурсів підприємства у перспективному період.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що окремі висновки та рекомендації представлені в роботі можуть бути використані для підвищення ефективності формування джерел фінансових ресурсів підприємства.

Наукова новизна роботи: 1) розроблено оновлену модель вибору оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами на підприємстві ПрАТ «ТерА», що передбачає послідовність етапів та дає можливість серед альтернатив обрати найбільш прийнятну стратегію управління; 2) визначено ефект фінансового левериджу підприємства та обґрунтовано прогностичні показники і співвідношення фінансових ресурсів підприємства; 3) запропоновано інвестиційно-інноваційний проєкт розвитку підприємства із виробництва десерту «MACAROON», що диверсифікує асортимент продукції та дасть можливість наростити власний капіталу підприємства та збільшити його фінансову автономію.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні документи з економічних питань, наукова література, офіційні статистичні матеріали, звітно-статистичні дані підприємства ПрАТ «ТерА».

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були опубліковані та доведені до відома на наукових конференціях, котрі проводила кафедра економіки та фінансів ТНТУ імені Івана Пулюя.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, чотирьох розділів основної частини роботи, висновків, списку використаних джерел (68 джерел), 8 додатків. Робота викладена на 80 сторінках машинописного тексту, в тому числі у роботі є 18 таблиць та 18 рисунків, котрі подані на 39 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ – ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та характеристика фінансових ресурсів підприємства

В умовах вільного ринкового господарства фінансові ресурси визначаються особливо важливою роллю і значенням, оскільки це єдиний вид ресурсів будь-якого підприємства, який можна досить легко і швидко перетворити у будь-які інший різновид ресурсів. Зазначені фінансові ресурси в змозі в повній мірі задовольнити всі поточні та майбутні потреби підприємства щодо його поточного функціонування та подальшого розвитку.

В українській економічній думці, в сучасній умовах, існує досить багато визначень поняття та сутності «фінансових ресурсів підприємства». Така неоднозначність відображає, перш за все, відірваність вітчизняної економічної науки, а також тих процесів, і перетворень і явищ, котрі нині відбуваються в українській національній економіці. По-друге, зазначене засвідчує про певне нерозуміння функціонування ринкової економіки та її основних законів, котрі поступово, але неухильно приходять на змінювання командно-адміністративній системі, або принаймні про невдалу спробу поєднати закономірності даних двох систем у єдиному синергетичному симбіозі.

Зосередившись на понятті «фінансових ресурсів підприємства», не будемо розглядати тих визначень фінансових ресурсів, котрі були сформульовані ще за радянських часів. У працях науковців того часу фінансовим ресурсам підприємницьких структур відводилася значна підпорядкована роль щодо фінансових ресурсів держави.

Сьогодні ж лінія поділу між фінансовими ресурсами держави і підприємств у багатьох авторів проходить чіткіше. Представимо декілька визначень сформульованих українськими науковцями-економістами в період становлення нової української системної національної економіки (таблиця 1.1).

**Підходи, щодо визначення поняття «фінансові
ресурси підприємства»**

Автор	Визначення
Волкова Н.А. [18]	Фінансові ресурси підприємства – це його власні і позичкові грошові фонди цільового призначення, які формуються у процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу та використовуються у статутних цілях підприємства
Дикань Л. В. [23, с.14]	Фінансові ресурси підприємства – це грошові доходи і надходження, які перебувають у розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення затрат із розширеного відтворення і економічного стимулювання працівників
Бердар М. [8, с.134]	Фінансові ресурси фірми – це частина грошових ресурсів у вигляді доходів і зовнішніх надходжень, призначених для виконання фінансових зобов'язань і виконання затрат із забезпечення розширеного відтворення
Гудзь О. [20, с.107]	Фінансові ресурси – це грошові накопичення і доходи, що створюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту й зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб
Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д. [21, с.27]	Автор фактично наводить узагальнений підсумок усіх визначень фінансових ресурсів: «Як свідчить ретроспективний аналіз визначень фінансових ресурсів, дослідники кваліфікують їх як сукупність фондів грошових коштів, доходів, відрахувань або надходжень, що перебувають у розпорядженні підприємств»
Лукіна Ю. В. [40, с.113]	Фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні засоби та обігові кошти підприємства

Джерело: складено автором на основі [8, с.134; 18; 20, с.107; 21, с.27; 23, с.14; 40, с.113]

Із наведених в таблиці 1.1. визначень можна зробити висновок, що більшість авторів розуміє під фінансовими ресурсами грошові накопичення, доходи і надходження або ж фонди грошових ресурсів.

Узагальнюючи все вищезазначене, слід відмітити, що під фінансовими ресурсами на сьогодні слід розуміти сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на певну дату у процесі реалізації продукції (товарів, робіт, послуг – операційна діяльність), основних і оборотних засобів (інвестиційна діяльність) і видачі зобов'язань (майнових і боргових – фінансова діяльність).

На підставі узагальнення наявних підходів до складу джерел власних фінансових засобів можна запропонувати наступну їхню структуру (рис. 1.1).

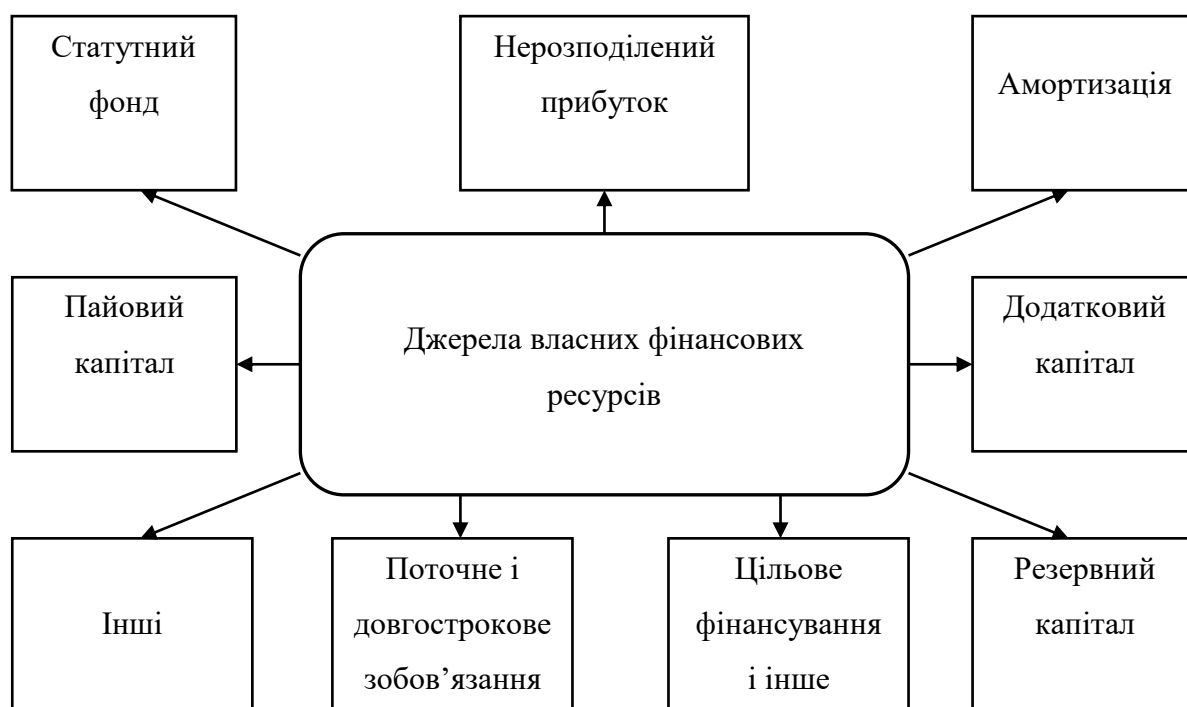

Рисунок 1.1. Джерела власних фінансових ресурсів
Джерело: складено автором на основі [49, с.61]

Крім надходжень від виробничої діяльності, до джерел фінансових ресурсів, відносяться позиковий капітал, хоча деякі автори трактують його ще як залучений [65, с.123] чи чужий [43, с.92].

Проаналізувавши ряд трактувань позикових і залучених фінансових ресурсів можна запропонувати наступний їхній склад: позички, кредити банків і інших фінансових інститутів; кошти від продажу облігацій і інших цінних паперів, кредиторська заборгованість; бюджетний кредит; податковий кредит; платежі по франчайзингу, лізингу, страхове відшкодування; кошти пайової участі в поточній інвестиційній діяльності та інші джерела (рис. 1.2).

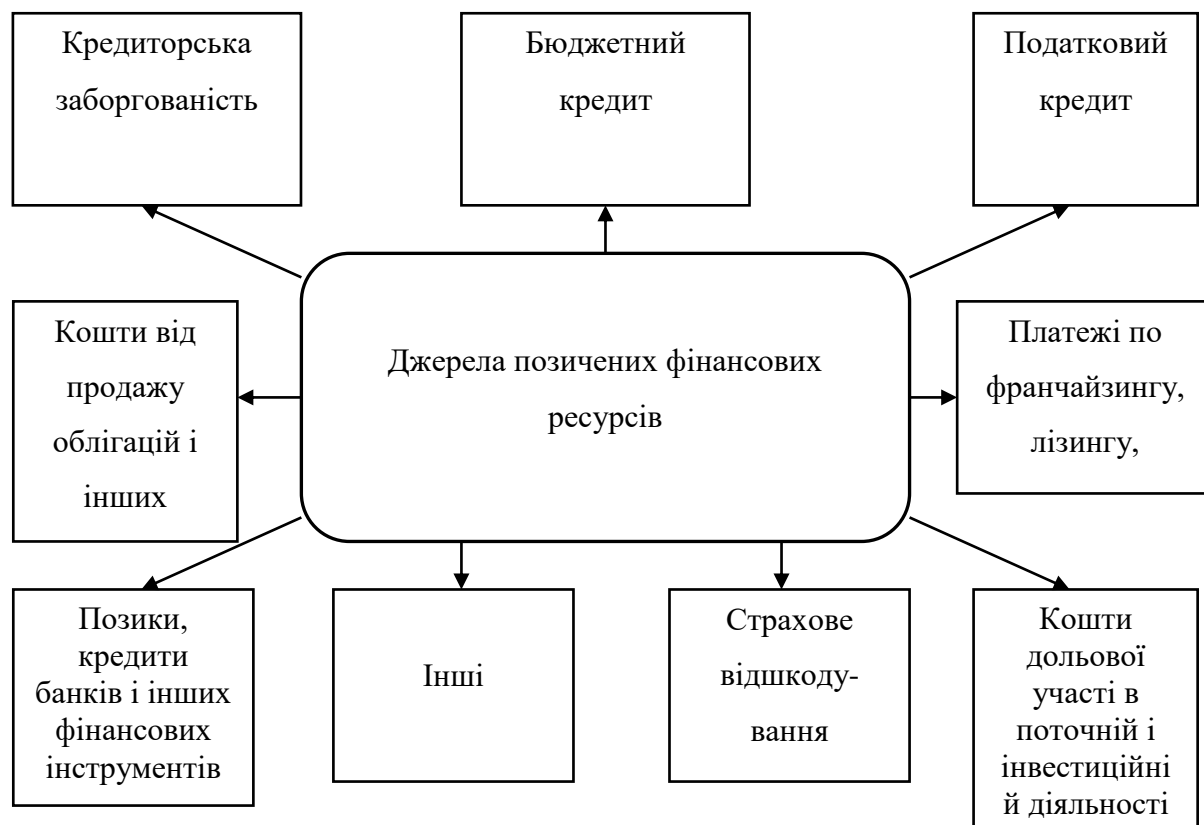

Рисунок 1.2. Джерела позичкових фінансових ресурсів
Джерело: складено автором на основі [49, с.62]

Усі напрямки і форми діяльності підприємства здійснюються за рахунок фінансових ресурсів, що формуються їм і складаються з усіх активів і засобів, що залучаються підприємством.

Між фінансовими ресурсами підприємства і джерелами їхнього виникнення існує тісний взаємозв'язок, який можна представити у виді наступного рівняння:

$$OK + ОбК = ВК + ПК \quad (1.1)$$

де: ОК – основний капітал підприємства; ОбК – оборотний капітал підприємства; ВК – власний капітал підприємства; ПК – позичковий капітал підприємства [20, с.35].

Для фінансування своєї діяльності підприємство може використовувати такі джерела:

Власний капітал – це головний ризиковий капітал підприємства. Кожне підприємство повинне мати у своєму розпорядженні власний капітал, оскільки його з найбільшою впевненістю можна інвестувати у довгострокові проекти і

піддавати максимальному ризику.

Зовнішні джерела власного капіталу підприємства в структурі мають наступні складові компоненти: по-перше, грошові кошти, котрі формуються за рахунок власних фінансових ресурсів та також за рахунок можливостей фінансового ринку; по-друге, грошові кошти, котрі сформовані в процесі розподілу та подальшого перерозподілу фінансових ресурсів, що подано на рис. 1.3.

Рисунок 1.3. Зовнішні джерела створення власного капіталу підприємств

Джерело: складено автором на основі [7, с.19]

Зовнішні джерел формування власного фінансового капіталу визначають можливість новостворюваним підприємствам здійснення формування початкового капіталу, а діючим суб'єктам господарювання – забезпечувати зростання обсягів та удосконалювати структуру фінансових ресурсів.

В контексті формування та розвитку ринкових відносин найбільше значення мають джерела фінансових ресурсів, котрі мобілізовано за рахунок можливостей фінансового ринку. При цьому, до внутрішніх джерел фінансових ресурсів належать грошові кошти, котрі сформовано та акумульовано в контексті реалізації виробничо-фінансової діяльності підприємства (рис. 1.4).

Рисунок 1.4. Внутрішні джерела створення власного капіталу підприємств
Джерело: складено автором на основі [11, с.19]

Також внутрішні джерела фінансових ресурсів мають досить велике значення в контексті формування капіталу суб'єкта підприємства, оскільки ними забезпечується як фінансова стабільність так і подальше розширене відтворення капіталу підприємства. Серед сформованих джерел власного капіталу найбільш суттєвим та значущим є прибуток підприємства та амортизаційні відрахування, сформовані в процесі виробничої діяльності. Зазначені джерела формують структуру та визначають розмір грошових потоків підприємства.

Під позичковим капіталом слід розуміти частину коштів, що сформована за рахунок залучених джерел, не є власністю підприємства і через строк має бути

відшкодована власникові в обумовленій формі. Найчастіше залучення позичкового капіталу можливе лише на платній основі.

Капітал, отриманий підприємством у вигляді позик, може бути сформований за допомогою двох основних категорій джерел.

Перша категорія - зовнішні джерела позичкового капіталу, розділена на зовнішні довгострокові та короткострокові джерела.

Друга категорія - внутрішні джерела позичкового капіталу, що включають в себе позичкові фінансові ресурси, утворені через відстрочені і прострочені зовнішні довгострокові та короткострокові зобов'язання (рис. 1.5).

Рисунок 1.5. Внутрішні джерела створення позичкового фінансового капіталу

Джерело: складено автором на основі [11, с.21]

При сучасних умовах ринкової економіки розмір даних позичкових ресурсів не досить значний через їх високу вартість. Поряд із цим, у перехідний період

розвитку економічних процесів позикові ресурси на підприємствах використовуються для формування короткострокового і довгострокового запозиченого фінансового капіталу. Для новостворених державних підприємств ключовими джерелами у формуванні фінансового капіталу даних суб'єктів є: кошти державного чи місцевого бюджету, галузевих цільових грошових фондів відомств і міністерств, цільових позабюджетних фондів, фінансовий лізинг та державні цільові кредити, кредити іноземних держав і міжнародних організацій, короткостроковий комерційний кредит, наданий постачальниками матеріалів і сировини [15, с.341]. Формування раціонального та оптимального складу фінансових ресурсів підприємства є досить важливим елементом фінансової стратегії підприємства. Безпосередньо розробка такої фінансової стратегії повинна забезпечити стабільну виробничо-господарську діяльність у рамках встановлених розмірів виробництва, найбільш раціональне та повноцінне використання і позикових і власних фінансових ресурсів, а також забезпечуватиме фінансову стійкість підприємства у перспективному періоді.

1.2. Стратегія управління фінансовими ресурсами та її роль у розвитку підприємства

Однією з ключових труднощів у сфері стратегічного управління фінансовими ресурсами на підприємстві є відсутність фундаментальних основ для вивчення сутності понять та принципів функціонування стратегічного управління. Відповідно слід розпочати дослідження з основних аспектів поняття «стратегії» загалом, і «стратегічного управління» зокрема.

Звичайний підхід до визначення терміну «стратегія» як особливого методу розподілу ресурсів між поточними і майбутніми видами діяльності відомий за класичними працями зі стратегічного планування, зокрема Альфреда Чандлера. Він визначає стратегію як процес встановлення основних довгострокових цілей і завдань підприємства, прийняття відповідних заходів і розподіл необхідних ресурсів для досягнення цих цілей [37, с. 290]. Різні видатні експерти в галузі стратегічного управління мають свої власні визначення стратегії:

1. А. Томпсон розглядає стратегію як конкретний управлінський план, спрямований на досягнення встановлених цілей, який визначає, як організація буде функціонувати і розвиватися, а також які дії і заходи будуть вжиті для досягнення бажаного стану.

2. І. Ансоф тлумачить стратегію як набір правил для прийняття рішень, які використовуються в діяльності організації.

3. За Хіггенсом, стратегічне управління – це процес управління, спрямований на виконання місії організації шляхом управління її взаємодією з оточенням.

4. Чарльз Хілл визначає стратегію як інтеграцію різних дій, спрямованих на створення стійких конкурентних переваг.

5. Л. Довгань, український економіст, визначає стратегічний розвиток як довгостроковий якісно визначений напрямок розвитку організації, спрямований на зміцнення її позицій, задоволення потреб споживачів і досягнення поставлених цілей [1, с.191].

Згідно з різними авторитетами, вони можуть акцентувати різні аспекти стратегії, але загальна ідея полягає в тому, що стратегія визначає довгостроковий курс дій та плани організації для досягнення своїх цілей і забезпечення стійких конкурентних переваг. З цього погляду, стратегія представляє собою спосіб досягнення цілей суб'єкта господарювання, який визначається організацією, враховуючи її власні обставини та політику. Для ефективно розробки стратегії кожне підприємство повинно відстежувати та контролювати основні функціональні аспекти своєї діяльності, і стратегічне управління має вирішувати всі важливі завдання у цьому процесі.

На сучасному етапі розробка фінансової стратегії для підприємства ґрунтується на методологічних засадах нового підходу до управління, відомого як «стратегічне управління». Цей підхід почав активно застосовуватися з початку 1970-х років у корпораціях США і в більшості країн Західної Європи. Концепція стратегічного управління відображає чітке стратегічне позиціонування підприємства, включаючи його фінансове становище, яке представлено у вигляді

системи принципів і цілей його функціонування. Вона також враховує механізми взаємодії між різними складовими господарської та організаційної структури та способи їх адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

Стратегічне управління виникло на основі розвитку методології стратегічного планування, яке стало його основою. Відмінно від традиційного довгострокового планування, яке спирається на просте прогнозування майбутнього на основі наявних тенденцій розвитку, стратегічне планування враховує систему можливих можливостей і ризиків для підприємства, включаючи негативні сценарії та надзвичайні обставини, які можуть змінити хід подій у майбутньому. Підприємство, розглянуте як об'єкт стратегічного управління, є складною відкритою системою, що об'єднує різні напрями та форми господарської діяльності різних його структурних підрозділів [9].

Таблиця 1.2

Існуючі підходи з позиції різних авторів щодо визначення категорії
«фінансова стратегія підприємства»

Автор визначення, джерело	Визначення з позиції автора	Ключове поняття з визначення
Дикань Л. В. [23, с.15]	Фінансова стратегія підприємства – стратегія, що спрямована на управління його фінансовими ресурсами	Управління фінансовими ресурсами підприємства
Лукіна Ю. В. [40, с.113]	Фінансова стратегія – стратегія, метою якої є підвищення багатства власника підприємства	Підвищення багатства власника підприємства
Ткаченко А. М. [59, с.21]	Фінансова стратегія – стратегія, метою якої виступає підвищення вартості підприємства за умови забезпечення фінансової рівноваги	Підвищення вартості підприємства
Чандлер А. Д. [63, с.139]	Фінансова стратегія – визначення основних довгострокових фінансових цілей та завдань підприємства й утримання курсу дій, розподілу ресурсів, необхідних для досягнення цих цілей	Визначення довгострокових фінансових цілей та завдань підприємства
Поддєрьогін А. М [49, с.133]	Фінансова стратегія – стратегія, що включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання.	Методи та практика формування та планування фінансових ресурсів підприємства

Джерело: складено автором на основі [23, с.15; 40, с.113; 49, с.133; 59, с.21; 63, с.139]

Важливим аспектом у парадигмі стратегічного управління є розрізнення

різних видів стратегій розвитку на різних рівнях. В цьому системному управлінні виділяють три основні види стратегій: корпоративну стратегію, функціональні стратегії і бізнес-стратегії окремих господарських одиниць.

Корпоративна стратегія визначає загальні напрямки розвитку підприємства в цілому з метою виконання його місії та досягнення максимального благополуччя для власників. Основний акцент цієї стратегії розміщений на організаційних та структурних аспектах.

Функціональні стратегії, натомість, формуються для різних функціональних областей підприємства, зокрема маркетингу, виробництва, фінансів, управління персоналом та інновацій. Бізнес-стратегії, які також називають стратегіями господарських одиниць, спрямовані на досягнення двох ключових цілей: забезпечення конкурентних переваг для конкретних бізнес-ліній та підвищення їх прибутковості. Ці стратегії фокусуються на рівні окремих підрозділів або сегментів діяльності підприємства (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Взаємозв'язок загальних і фінансових стратегічних цілей підприємства

Загальні стратегічні цілі	Фінансові стратегічні цілі
Збільшення ринкової частки	Зростання доходу
Підвищення якості товару	Зростання дивідендів
Більш низькі витрати в порівнянні з конкурентами	Збільшення доходів на інвестиційний капітал
Розширення асортименту продукції і підвищення їх привабливості	Підвищення кредитного та облігаційного рейтингів
Зміцнення репутації перед споживачами	Зростання потоків готівки
Підвищення рівня (якості) обслуговування	Підвищення курсової вартості акцій
Розширення зони застосування інновацій	Покращення й оптимізація структури та джерел доходів

Джерело: складено автором на основі [63, с.139]

Необхідність розробки та впровадження фінансової стратегії впливає із необхідності реалізації загальної стратегії підприємства і взаємозв'язку із

загальними стратегічними цілями підприємства.

При встановленні даних цілей необхідно враховувати усіх фінансові аспекти, при цьому важливо також пам'ятати, що фінансові цілі можуть безпосередньо впливати на формування загальної стратегії суб'єктів господарювання.

Виявлення основних аспектів реалізації фінансової стратегії в сучасному механізмі управління підприємством може сформулювати її сутність та зміст наступним чином: «Фінансова стратегія підприємства виступає найбільш важливою складовою реалізації функціональної стратегії підприємства, котра визначає усі ключові аспекти його фінансових відносин і фінансової діяльності . Зазначена стратегія включає в себе встановлення довгострокових фінансових цілей, вибір найбільш ефективних методів для їх досягнення та адекватну коригування способів формування та використання фінансових ресурсів у разі зміни зовнішнього середовища».

1.3. Механізм стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства

Стратегічне управління фінансовими ресурсами на підприємстві включає в себе вирішення численних ключових питань, серед яких основні аспекти стосуються формування структури фінансових ресурсів, витрат на їх формування, привласнення інвестицій та розробки стратегій для ефективного накопичення фінансових ресурсів на підприємстві. Крім того, важливими аспектами є підвищення рівня конкурентоспроможності на ринку.

Рішення даних проблем в умовах трансформації національної економіки вимагає постійного відслідковування та керування процесами, пов'язаними з формуванням, розміщенням і використанням фінансових ресурсів, управлінням фінансовими ризиками і оптимізацією їх структури. Зазначене включає в себе не тільки розробку загальної фінансової стратегії, але і визначення окремих функціональних стратегій, що сприяють досягненню поставлених цілей.

Ефективність стратегічного управління фінансовими ресурсами

підприємства також залежить від послідовності ухвалення управлінських рішень на всіх стадіях управління цими ресурсами. Це включає в себе процес синтезу формування стратегії управління фінансовими ресурсами, визначення оптимальної структури цих ресурсів та їх адаптацію до змін на локальному ринку [51, с.132]. Схема стратегічного управління фінансовими ресурсами на підприємстві наведена на рис. 1.6.

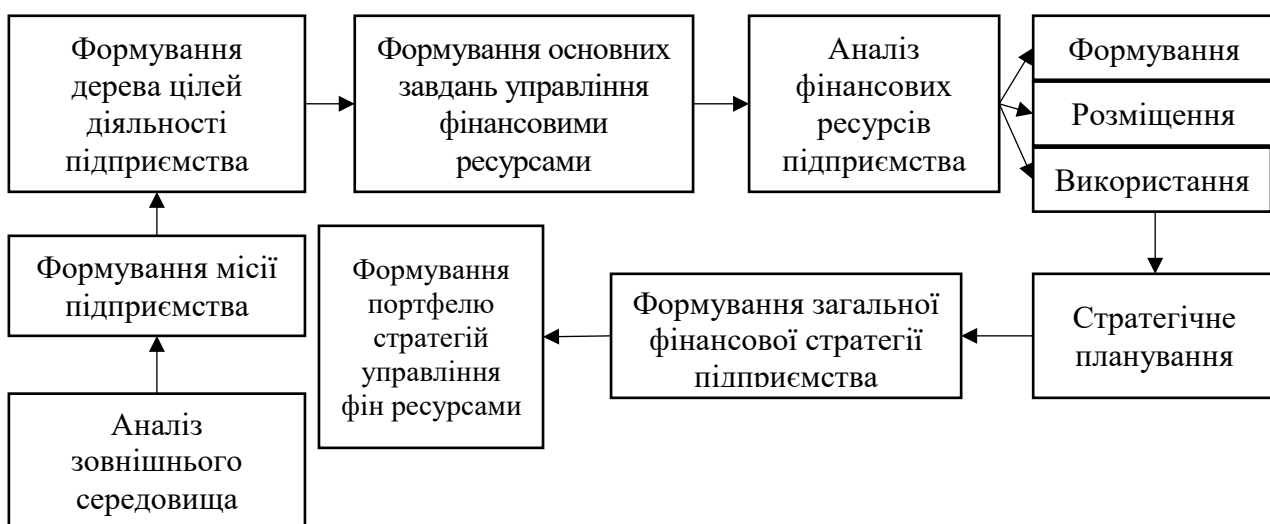

Рисунок 1.6. Поетапна схема стратегічного управління фінансовими ресурсами на підприємстві

Джерело: складено автором на основі [56, с. 172]

Реалізація стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства виступає невід’ємною та найбільш важливою частиною формування та впровадження загальної стратегії розвитку суб’єкта підприємницької діяльності. Вона визначає мету, основні цілі, джерела, напрямки та об’єкти фінансування, відповідаючи за визначені аспекти фінансової діяльності та ефективних фінансових відносин підприємства.

Стратегічний аспект здійснення управління фінансовими ресурсами суб’єкта підприємництва забезпечує ряд заходів, зокрема: формування та раціоналізація використання фінансових ресурсів, визначення та виявлення найбільш ефективних способів інвестування та спрямування фінансових ресурсів на визначені мету та цілі діяльності підприємства, забезпечення

управлінських фінансових дій ресурсним можливостям та економічному стану підприємства, створення найбільш раціональної та ефективної системи управління фінансовими ризиками, обрання ефективного інструментарію та стратегій фінансових дій, а також маневрування грошовими засобами для досягнення конкурентних переваг підприємства у стратегічній перспективі [34, с. 14]. Модель стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства наведена на рис. 1.7.

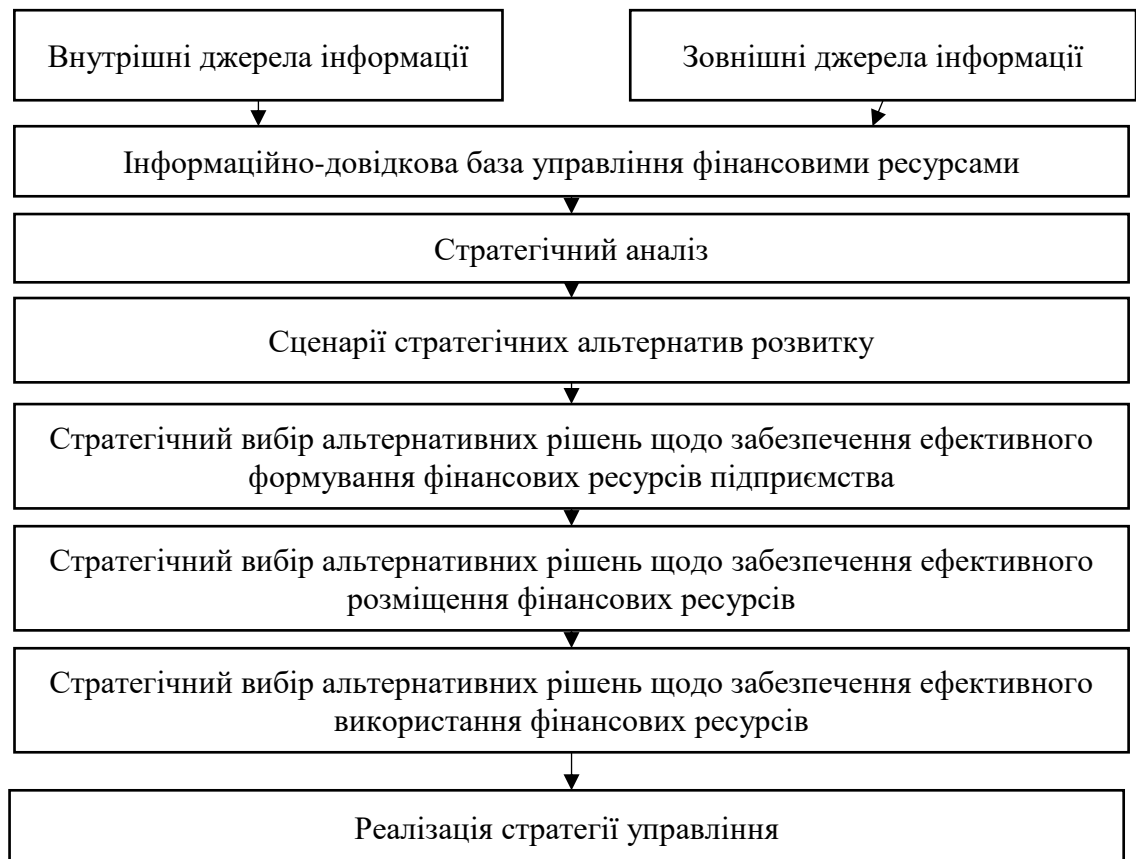

Рисунок 1.7. Модель стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: складено автором на основі [39, с. 110]

Стратегічні процеси управління фінансами на українських підприємствах розробляються із врахуванням впливу чинників внутрішнього та зовнішнього характеру та з врахуванням фінансових можливостей підприємства. Дана стратегія передбачає встановлення довгострокових цілей фінансово-господарської діяльності підприємства і вибір найбільш оптимальних методів

(інструментарію) їх досягнення. Важливою умовою розробки стратегічних аспектів управління фінансовими ресурсами підприємства є оцінка зовнішнього середовища функціонування підприємства, включаючи дослідження локального ринку та визначення конкурентних переваг (позицій) та конкурентоспроможності підприємства.

Мета даної стратегії повинна бути співмірною та відповідати загальній стратегії розвитку підприємства і орієнтуватися на забезпечення зростання фінансової стійкості, максимізацію ринкової вартості та прибутковості діяльності підприємства. При впровадженні даної стратегії необхідним є врахування змін у макроекономічних процесах, кон'юнктурного розвитку та тенденцій на фінансових ринках, можливостей забезпечення зростання фінансової гнучкості та платоспроможності підприємства, а також диверсифікації джерел фінансових ресурсів підприємства.

Аналізування зовнішнього середовища діяльності підприємства можна розділити на два рівноцінних рівні: мікросередовище і макросередовище. Макросередовище охоплює фактори, які впливають на всі підприємства і функціонують відповідно до загальних правил, але можуть мати різний вплив на кожне підприємство. Мікросередовище включає фактори, які безпосередньо взаємодіють з конкретним підприємством, такі як клієнти, постачальники, конкуренти і посередники.

Аналіз внутрішнього середовища, в свою чергу, включає в себе оцінку корпоративних аспектів самого підприємства. Це включає в себе аналіз ресурсів, конкурентоспроможності продукції, застосованих технологій, наявності кваліфікованого персоналу, позиції підприємства в своїй галузі, можливостей для розширення діяльності, оцінку управлінської і виробничої структури тощо. [67, с.185].

Метою стратегічного управління фінансовими ресурсами на підприємстві включають в себе досягнення наступних цілей: підвищення фінансової стійкості, збільшення прибутковості, підвищення конкурентоспроможності, оптимізацію структури фінансових ресурсів та зменшення негативного впливу фінансових

ризиків на процеси формування, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства.

Аналіз фінансових ресурсів підприємства включає в себе оцінку їхнього формування, розподілу та використання, а також оцінку фінансових ризиків, які можуть впливати на підприємство [21, с. 164].

Під час управління фінансовими ресурсами, особливо в умовах великої невизначеності в платіжних операціях, стає важливою потреба в оперативній оцінці їхнього формування та використання. В цьому контексті важливо дотримуватися фінансової рівноваги, яка може бути забезпечена шляхом вирішення таких завдань, як ефективний процес формування фінансових ресурсів, раціональне використання цих ресурсів з урахуванням їх структурних особливостей і досягнення раціональної трансформації різних груп активів всередині підприємства [9, с. 142].

На стратегічному рівні у фінансовому управлінні виникають завдання, пов'язані з формуванням та раціональним розподілом фінансових ресурсів, забезпеченням необхідного обсягу фінансових ресурсів для діяльності підприємства. Це може значно впливати на структуру активів і пасивів балансу підприємства та його фінансовий стан. На тактичному рівні управління фінансовими ресурсами необхідно забезпечити взаємодію між стратегічними цілями підприємства і його поточною діяльністю. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства передбачає ретельно організований процес. Основними етапами цього процесу є:

1. Формулювання проблеми в галузі управління фінансовими ресурсами.
2. Прийняття управлінського рішення та його впровадження.
3. Оцінка результатів реалізації прийнятого рішення.

Ці етапи повинні бути взаємопов'язаними з функціями управління для досягнення успішних стратегічних цілей фінансового управління (рис. 1.8).

З поданого рисунку 1.8. видно, що завдяки контролю і аналізу можна оцінити результати рішень, прийнятих у сфері управління фінансовими ресурсами. Це дозволяє встановити зв'язок з об'єктом управління і здійснити

повторення всього циклу управління.

Рисунок 1.8. Взаємозв'язок етапів і основних функцій стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: складено автором на основі [41, с.228]

Загалом, систему стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства можна вважати ефективною лише в тому випадку, якщо вона не лише допомагає раціонально використовувати наявні ресурси, але й сприяє активному системному пошуку можливостей для подальшого розвитку підприємства. Однією з концептуальних основ стратегічного управління фінансовими ресурсами підприємства може бути збалансована система показників.

Висновки до розділу 1

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 1 необхідно відмітити наступне:

1. У сучасному розумінні фінансові ресурси охоплюють наявні на підприємстві грошові кошти, які надійшли протягом визначеного періоду або на певну дату. Дані кошти підприємство отримує в результаті операційної діяльності (виробництво та подальша товарів, надання послуг та виконання робіт), інвестиційної діяльності (придбання оборотних та основних засобів) і зобов'язань (майнових та боргових зобов'язань) у рамках фінансових операцій підприємства.

2. Фінансова стратегія виступає ключовою складовою функціональної стратегії підприємства, яка визначає найбільш важливі аспекти його фінансових відносин та фінансової діяльності. Зазначена стратегія охоплює встановлення довгострокових фінансових цілей, обрання найбільш оптимальних методів для їх досягнення та належне коригування способів (методів) формування фінансових ресурсів та їх подальшого використання у випадку зміни чинників впливу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства.

3. Управління фінансовими ресурсами на підприємстві включає вирішення ряду ключових завдань, серед яких найбільш важливими є формування раціональної структури фінансових ресурсів, витрати на їхнє формування, асигнування інвестицій та розробка стратегій для ефективного накопичення фінансових ресурсів. Підвищення конкурентних позицій товару та конкурентоспроможності підприємства на локальному ринку виступають ще однією із ключових складових цього процесу.

Реалізація стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства виступає невід'ємною та найбільш важливою частиною формування та впровадження загальної стратегії розвитку суб'єкта підприємницької діяльності. Вона визначає мету, основні цілі, джерела, напрямки та об'єкти фінансування, відповідаючи за визначені аспекти фінансової діяльності та ефективних фінансових відносин підприємства.

Стратегічний аспект здійснення управління фінансовими ресурсами суб'єкта підприємництва забезпечує ряд заходів, зокрема: формування та раціоналізація використання фінансових ресурсів, визначення та виявлення найбільш ефективних способів інвестування та спрямування фінансових ресурсів на визначені мету та цілі діяльності підприємства, забезпечення управлінських фінансових дій ресурсним можливостям та економічному стану підприємства, створення найбільш раціональної та ефективної системи управління фінансовими ризиками, обрання ефективного інструментарію та стратегій фінансових дій, а також маневрування грошовими засобами для досягнення конкурентних переваг підприємства у стратегічній перспективі.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВА ПРАТ «ТЕРА»)

2.1. Загальна характеристика господарської діяльності підприємства ПрАТ «ТерА»

В сучасних умовах кондитерська галузь виступає однією із найбільш розвинутих галузей української харчової промисловості. Ринок кондитерських виробів визнається найбільш популярним у галузі харчової промисловості, і сучасні кондитерські вироби здобувають популярність завдяки своєму зовнішньому вигляду, аромату та смаку. Ці продукти стають необхідним елементом різноманітних свят і подій, а також служать запам'ятовуючим подарунком для гостей та туристів, викликаючи відповідні асоціації у кожної особи.

Об'єктом дослідження виступає господарська діяльність ПрАТ «ТерА» – підприємство, котре представляє соціально-економічний комплекс Тернопільської області зокрема, й України в цілому. Тернопільська кондитерська фабрика, заснована у відповідності до наказу регіонального відділення ФДМ України у Тернопільській області від 06.02.1996 року. Протягом липня 2005 року товариство перейменоване у ВАТ – ТерА у відповідності з рішенням Загальних зборів акціонерів, а у лютому 2011 року отримало назву ПАТ «ТерА», а у вересні 2016 року – дещо змінило статус ПрАТ – ТерА. Сьогодні ПрАТ «ТерА» спеціалізується на виробництві і реалізації кондитерських виробів, має організаційну структуру, яку подано на рисунку 2.1. Підприємство очолюють учасники, котрі мають визначений пай в частці і, відповідно, призначають директора даного підприємства [47].

Директор підприємства має значні повноваження, зокрема він призначає і звільняє управлінський персонал, а також в його повноваження входить визначення стратегії розвитку підприємства. Існують різноманітні відділи:

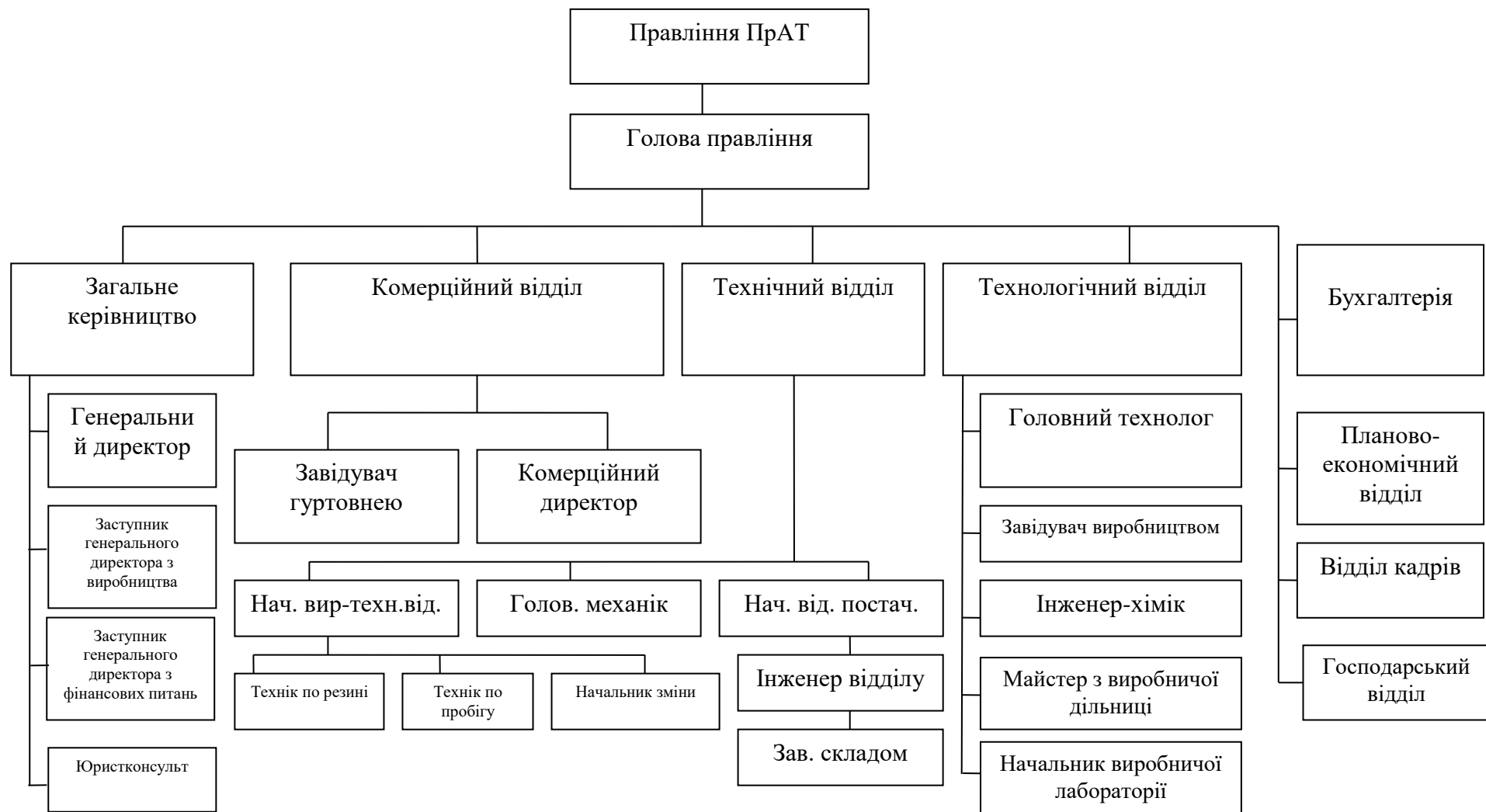

Рисунок 2.1. Організаційна структура ПрАТ «ТерА»

Джерело: складено автором на основі [47]

виробничий відділ, відділ постачання та збуту, бухгалтерія, планово-економічний відділ, відділ кадрів, автотранспортний відділ та ін.

Досліджуючи роботу даних відділів, слід відзначити те, що відділ кадрів оформляє на роботу працівників, і також слідкує за їх професійною підготовкою, щороку проводить атестації кадрів. На підприємстві функціонує бухгалтерія, котру очолює головний бухгалтер, крім нього також працюють два бухгалтера, один - слідкує за складанням звітності, інший - проводить нарахування на оплату праці.

Збутову політику реалізовує відділ постачання та збуту, а також забезпечує постачання матеріалів і сировини на підприємство. Відділ очолює начальник, котрий має в розпорядженні маркетологів і працівників служби постачання.

На досліджуваному підприємстві функціонує планово-економічний відділ, який забезпечує моніторинг і контроль фінансової роботи, що здійснюється підприємством. У його компетенцію також входить складання фінансових планів та звітів, реалізація процедури фінансового контролю та аналізу діяльності підприємства, планування показників розвитку підприємства. Щоквартально складають фінансові плани головним економістом та включають у себе планові обсяги виробництва та реалізації продукції, обсяг транспортних перевезень за визначений період. В подальшому фінансові плани узгоджуються із директором при значній та безпосередній участі головного бухгалтера підприємства.

В кінці звітної періоду планово-економічний відділ реалізує фінансовий та економічний аналіз господарської діяльності підприємстві, зокрема визначаються фінансові результати підприємства, оцінюються показники фінансового стану в порівнянні із попереднім періодом, а також відштовхуючись від поточних показників формується та реалізується фінансова стратегія підприємства. Окрім зазначеного, планово-економічний відділ складає інвестиційно-інноваційні проєкти і бізнес – плани під них.

Для дослідження фінансово-економічного становища ПрАТ «ТерА» за період 2019-2022 рр. здійснимо оцінювання показників діяльності підприємства (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка основних фінансово-економічних показники діяльності ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр.

Показник	Роки					Абсолютний приріст, тис.грн.					Відносний приріст, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019-2018	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2018	2019-2018	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
Вартість активів (пасивів)	9090	11336	10124	12351	21124	2246	-1212	2227	8773	12034	24,71	-10,69	22,00	71,03	132,39
Вартість основних засобів	3088	2486	3254	4152	4747	-602	768	898	595	1659	-19,49	30,89	27,60	14,33	53,72
Запаси та готова продукція	4815	4978	4234	4752	7471	163	-744	518	2719	2656	3,39	-14,95	12,23	57,22	55,16
Вартість власного капіталу	5780	-2236	-2334	-2210	-2002	-8016	-98	124	208	-7782	-138,69	4,38	-5,31	-9,41	-134,64
Вартість реалізованої продукції	54350	49495	42774	44291	82982	-4855	-6721	1517	38691	28632	-8,93	-13,58	3,55	87,36	52,68
Собівартість реалізованої продукції	45202	44668	47596	47897	81587	-534	2928	301	33690	36385	-1,18	6,56	0,63	70,34	80,49
Питома вага собівартості в структурі реалізації продукції, %	83,17	90,25	111,27	108,14	98,32	7,08	21,02	-3,13	-9,82	15,15	8,51	23,29	-2,81	-9,08	18,21
Інші операційні витрати	1583	273	324	353	826	-1310	51	29	473	-757	-82,75	18,68	8,95	133,99	-47,82
Кредиторська заборгованість	5556	11326	12458	14561	23144	5770	1132	2103	8583	17588	103,85	9,99	16,88	58,95	316,56
Дебіторська заборгованість	2716	1179	1671	2434	6476	-1537	492	763	4042	3760	-56,59	41,73	45,66	166,06	138,44
Чистий прибуток	-788	-8016	-98	124	208	-7228	7918	222	84	996	917,26	-98,78	-226,53	67,74	-126,40
Рентабельність реалізації, %	-1,45	-16,2	-0,23	0,28	0,25	-14,75	15,97	0,51	-0,03	1,70	1017,24	-98,58	-221,74	-10,48	-117,29
Рентабельність активів, %	-6,95	-88,18	-0,97	1	0,98	-81,23	87,21	1,97	-0,02	7,93	1168,78	-98,90	-203,09	-1,53	-114,17

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Здійснюючи дослідження основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства ПрАТ «ТерА» необхідно відзначити зростання розміру активів підприємства на 12304 тис.грн. або на 132,39%. Приріст показника відбувається за рахунок зростання як оборотних так і необоротних активів підприємства. Вартість активів зростає із 9090 тис.грн. у 2018 році до рівня 21124 тис.грн. у 2022 році, найбільший приріст показника мав місце за останні два роки, коли показник зростає на 8773 тис.грн. або на 71,03%.

Відбувається зростання розміру основного капіталу (основних засобів) в структурі необоротних активів, при цьому значення показника зростає із 3088 тис.грн. у 2018 році до рівня 4747 тис.грн. у 2022 році. В структурі основних засобів найбільша частка (67-82%) активної частини основного капіталу, яка залучена безпосередньо у процес виробництва та реалізації продукції. Приріст показника за досліджуваний період становило 1659 тис.грн. або 53,72%, при цьому зростання показника засвідчує приріст виробничого потенціалу підприємства ПрАТ «ТерА». В структурі оборотного капіталу значна частка запасів та готової продукції, які використовуються у виробничій діяльності та накопичуються на складі для подальшої реалізації. Показник запаси (сировина і матеріали) та готова продукція протягом досліджуваного періоду збільшується із 4815 тис.грн. у 2018 році і зростає до рівня 7471 тис.грн. у 2022 році. Зростання показника протягом досліджуваного періоду становило 2656 тис.грн. або на 55,16%.

В структурі оборотних активів також слід відзначити наявність дебіторської заборгованості, тобто заборгованості перед підприємством ПрАТ «ТерА», при чому розмір її значно збільшується, що обумовлено приростом боргів в діяльності даного підприємства. Протягом досліджуваного періоду заборгованість зростає із 2716 тис.грн. у 2018 році до рівня 6476 тис.грн. у 2022 році, при цьому приріст показника становив 3760 тис.грн. або на 138,44%. Приріст показника дебіторської заборгованості засвідчує зниження платіжної дисципліни в розрахунках із підприємством, що негативно впливає на стан та структуру капіталу даного підприємства.

Аналізуючи пасиви даного підприємства необхідно відмітити негативну

динаміку із орієнтацією на позиковий капітал підприємства ПрАТ «ТерА», зокрема відбувається зміна власного капіталу, якщо у 2018 році була позитивна тенденція та розмір власного капіталу становив 5780 тис.грн., то в подальшому показник, через збитковість підприємства був від’ємний, відповідне значення показника у 2022 році становило -2002 тис.грн. Таким чином, протягом досліджуваного періоду значення показника знижується на 7782 тис.грн. або на 134,64%. Зниження показника та від’ємне його значення обумовлює повну фінансову залежність підприємства від позикового капіталу.

Досліджуючи позиковий капітал підприємства, слід відмітити значний приріст кредиторської заборгованості, якщо у 2018 році значення показника становило 5556 тис.грн., то у звітному 2022 році показник зростає на 17588 тис.грн. або на 316,56% до рівня 23144 тис.грн. Зростання показника обумовлено приростом зобов’язань підприємства ПрАТ «ТерА», які воно не може погасити негайно, що створює проблеми із майбутньою його платоспроможністю. Динаміку власного та позикового капіталу підприємства ПрАТ «ТерА» представимо на рис. 2.2.

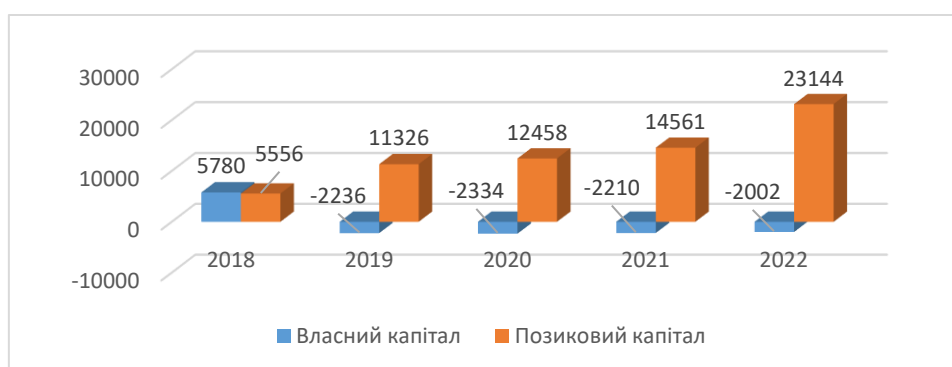

Рисунок 2.2. Динаміка власного та позикового капіталу підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Аналізуючи показники – фінансові результати діяльності підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр. необхідно відмітити приріст доходів від реалізації продукції підприємства. Зокрема, значення показника зростає на

28632 тис.грн. або на 52,68%, відповідний приріст показника спостерігається із 54340 тис.грн. у 2018 році до рівня 82982 тис.грн. у 2022 році. Приріст показника зумовлений наступними чинниками, а саме: зростанням обсягів реалізації продукції та її диверсифікацією, зростання роздрібних та оптових цін на асортимент продукції, зростання попиту на основний асортимент продукції за рахунок активізації збутової стратегії підприємства.

Зростання обсягів реалізації продукції вплинуло на собівартість її реалізації, яка збільшується із 45202 тис.грн. у 2018 році до значення показника 81587 тис.грн. у 2022 році, зростання показника становило 33690 тис.грн. або 80,49%. Приріст показника обумовлено приростом виробництва продукції підприємства та зростанням рівня закупівельних цін на сировину та матеріали для виготовлення асортиментного ряду продукції ТМ «ТерА».

Динаміку доходів від реалізації та собівартості реалізації продукції підприємства ПрАТ «ТерА» представимо на рис. 2.3.

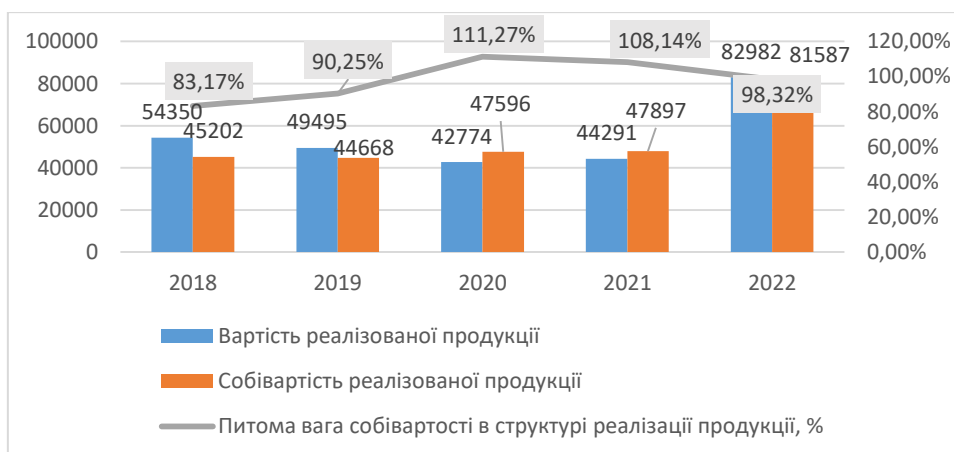

Рисунок 2.3. Динаміка доходів від реалізації та собівартості реалізації продукції підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Аналізуючи питому вагу собівартості реалізації в структурі реалізації продукції підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр. необхідно відзначити її зростання у період 2018-2021 рр. та перевищення розміри доходів від реалізації продукції, що негативно вплинуло на валовий прибуток, який у

2020-2021 рр. залишався від'ємним. Зазначена динаміка та показники вплинули на узагальнюючий показник діяльності підприємства – чистий прибуток, розмір якого протягом досліджуваного періоду знижувався, лише у за останні два роки підприємство отримувало прибуток у розмірі 124 тис.грн. у 2021 році та 208 тис.грн. у 2022 році (рис. 2.4).

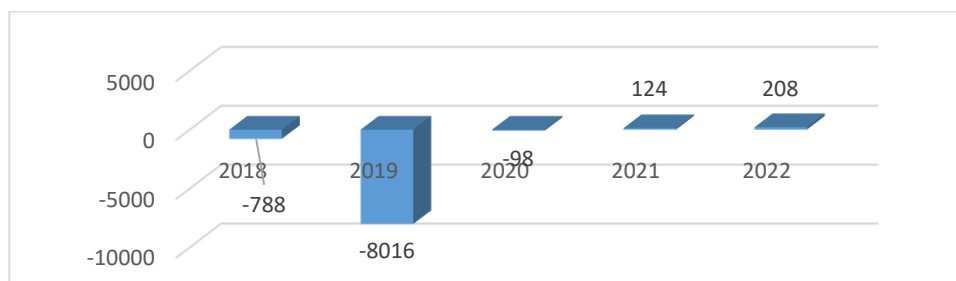

Рисунок 2.4. Динаміка чистого прибутку підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Ідентично показники рентабельності діяльності підприємства були від'ємними протягом 2018-2020 рр., коли підприємство функціонувало збитково та стали додатними, коли підприємство ПрАТ «ТерА» працювало прибутково. Зокрема, у звітному році значення показника рентабельності реалізації становило 0,25%, а рентабельності активів складало 0,98%.

В цілому, слід відмітити позитивні тенденції зростання активів та основного капіталу підприємства, поряд із цим, у досліджуваного підприємства існують значні проблеми пов'язані із значною собівартістю виробництва та значною збитковість за рахунок зазначених обставин. Підприємство орієнтується на позиковий капітал, при цьому зростає як кредиторська, так і дебіторська заборгованість протягом досліджуваного періоду. Відповідно, у перспективному періоді особливо слід акцентувати увагу на структуризації та зниження виробничих витрат господарської діяльності підприємства, раціонального використання основного капіталу та зниження розміру дебіторської та кредиторської заборгованості.

2.2. Аналіз сучасного стану, структури та динаміки фінансових ресурсів підприємства

Фінансова база підприємства виступаю ключовим аргументом ефективної виробничо-господарської діяльності та успішності його функціонування. Дослідивши основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр. нами відзначено орієнтування підприємства на позиковий капітал починаючи із 2019 року. Відповідно дослідимо особливості формування фінансових ресурсів даного підприємства протягом досліджуваного періоду, дані відобразивши у таблиці 2.2.

Досліджуючи дані представлені у таблиці 2.2. необхідно відзначити зниження вартості власного капіталу досліджуваного підприємства на 7782 тис.грн. або на 134,64%. Зокрема, значення показника у 2018 році становило 5780 тис.грн., у 2019 році показник був від'ємний через значну збитковість підприємства, при цьому значення показника складало 2236 тис.грн., у 2020 році показник становив -2334 тис.грн., у 2021 році - -2210 тис.грн., у 2022 році - -2002 тис.грн.

В структурі власного капіталу необхідно відмітити наявність зареєстрованого капіталу у розмірі 1750 тис.грн., додаткового капіталу розміром 4217 тис.грн. та резервного капіталу у сумі 50 тис.грн.

Найбільш болючішим для підприємства є наявність непокритого збитку розмір якого протягом 2019-2022 рр. залишався на досить високому рівні, що обумовлює неефективність управлінських рішень та значні нерегламентовані витрати виробничо-господарської діяльності підприємства. Основними причинами зазначеного стали: застаріле обладнання для виробництва продукції, яке використовує для виробництва газ; ручний спосіб виробництва та відсутність автоматизації виробництва, що значно знижує продуктивність праці та збільшує брак виробництва; відсутність відлагоджених управлінських процесів в системі «менеджер-працівник», що обумовлює брак комунікацій та варіативність дій працівників у виробничому процесі.

Таблиця 2.2

Стан та динаміка фінансових ресурсів підприємства ПрАТ «ГерА» за період 2018-2022 рр.

Показник	Роки					Абсолютний приріст, тис.грн.					Відносний приріст, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019-2018	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2018	2019-2018	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2022-2019
Вартість власного капіталу, в тому числі	5780	-2236	-2334	-2210	-2002	-8016	-98	124	208	-7782	-138,69	4,38	-5,31	-9,41	-134,64
Зареєстрований капітал	1750	1750	1750	1750	1750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	4217	4217	4217	4217	4217	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Резервний капітал	50	50	50	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Непокритий збиток	-237	-8253	-8351	-8018	-8227	-8016	-98	333	-209	-7990	3382,28	1,19	-3,99	2,61	3371,31
Вартість позикового капіталу, в тому числі	5556	11326	12458	14561	23144	5770	1132	2103	8583	17588	103,85	9,99	16,88	58,95	316,56
Заборгованість за товари, роботи та послуги	3513	5104	4408	5220	9895	1591	-696	812	4675	6382	45,29	-13,64	18,42	89,56	181,67
Розрахунки з бюджетом	367	20	233	135	109	-347	213	-98	-26	-258	-94,55	1065,00	-42,06	-19,26	-70,30
Розрахунки із страхування	70	99	122	128	187	29	23	6	59	117	41,43	23,23	4,92	46,09	167,14
Розрахунки з оплати праці	392	464	525	560	750	72	61	35	190	358	18,37	13,15	6,67	33,93	91,33
Поточні забезпечення	149	176	157	184	833	27	-19	27	649	684	18,12	-10,80	17,20	352,72	459,06
Інші поточні зобов'язання	1065	5463	7013	8334	11340	4398	1550	1321	3006	10275	412,96	28,37	18,84	36,07	964,79
Всього фінансових ресурсів	11336	9090	10124	12351	21124	-1212	2246	2227	8773	12034	-10,69	24,71	22,00	71,03	132,39

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ГерА» поданої у додатках А-К

Що стосується позикового капіталу, то його вартість збільшується через необхідність фінансування виробничо-господарських процесів, зокрема вартість позикового капіталу зростає на 17588 тис.грн. або на 316,56%. Зокрема, показник збільшується із 5556 тис.грн. у 2018 році до рівня 23144 тис.грн. у 2022 році. Зростання показника обумовлено наступними причинами, а саме:

- зростання розміру заборгованості за товари, роботи та послуги, при цьому значення показника збільшується із 3513 тис.грн. у 2018 році до рівня 9895 тис.грн. у 2022 році. Приріст показника протягом досліджуваного періоду становив 6382 тис.грн. або 181,67%;

- знижується розмір розрахунків із бюджетом, відповідне значення показника у 2018 році складало 367 тис.грн. та знижується до рівня 109 тис.грн., при цьому показник знижується на 258 тис.грн. або на 70,30%;

- зростають оплати за розрахунки із страхування на 117 тис.грн. або на 167,14%, розрахунки із оплати праці на 358 тис.грн. або на 91,33% та поточні забезпечення на 684 тис.грн. або на 459,06%. Зростання даних зобов'язань обумовлено відсутністю власного капіталу для покриття нерегламентованих витрат виробничо-господарської діяльності.

Також протягом досліджуваного періоду спостерігається зростання інших поточних зобов'язань на 10275 тис.грн. або на 964,79%.

В цілому, необхідно відмітити негативні тенденції із втрати фінансової незалежності досліджуваного підприємства, що негативно впливає на структуру капіталу, можливості фінансувати виробничо-господарську діяльність та перспективи розвитку досліджуваного підприємства. В перспективному періоді важливо дослідити структуру витрат та реалізувати комплексні заходи щодо оптимізації витрат виробничо-господарської діяльності даного підприємства.

Наступним етапом стане дослідження структури фінансових ресурсів на підприємстві ПрАТ «ТерА» протягом 2018-2022 років, дані представимо у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Структура фінансових ресурсів підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр.

Показник	2018		2019		2020		2021		2022	
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
Вартість власного капіталу, в тому числі	5780	50,99	-2236	-24,6	-2334	-23,05	-2210	-17,89	-2002	-9,48
Зареєстрований капітал	1750	15,44	1750	19,25	1750	17,29	1750	14,17	1750	8,28
Додатковий капітал	4217	37,2	4217	46,39	4217	41,65	4217	34,14	4217	19,96
Резервний капітал	50	0,44	50	0,55	50	0,49	50	0,40	50	0,24
Непокритий збиток	-237	-2,09	-8253	-90,79	-8351	-82,49	-8018	-64,92	-8227	-38,95
Вартість позикового капіталу, в тому числі	5556	49,01	11326	124,6	12458	123,05	14561	117,89	23144	109,56
Заборгованість за товари, роботи та послуги	3513	30,99	5104	56,15	4408	43,54	5220	42,26	9895	46,84
Розрахунки з бюджетом	367	3,24	20	0,22	233	2,30	135	1,09	109	0,52
Розрахунки із страхування	70	0,62	99	1,09	122	1,21	128	1,04	187	0,89
Розрахунки з оплати праці	392	3,46	464	5,1	525	5,19	560	4,53	750	3,55
Поточні забезпечення	149	1,31	176	1,94	157	1,55	184	1,49	833	3,94
Інші поточні зобов'язання	1065	9,39	5463	60,1	7013	69,27	8334	67,48	11340	53,68
Всього фінансових ресурсів	11336	100	9090	100	10124	100	12351	100	21124	100

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Аналізуючи структуру пасивів (капіталу) підприємства ПрАТ «ТерА» необхідно відзначити переважання власного капіталу та фінансову автономію підприємства у 2018 році. Відповідне значення показника становило у 2018 році – 50,99%, при цьому позикового капіталу було 49,01%. В подальшому спостерігається переважання позикового капіталу, відповідне значення показника у 2019 році становило 124,6%, у 2020 році складало 123,05%, у 2021 році – 117,89% та у 2022 році 109,56%.

В структурі власного капіталу найбільша частка зареєстрованого та додаткового капіталу, в структурі позикового капіталу найбільша частка заборгованості за товари, роботи та послуги, а також інших поточних зобов'язань даного підприємства.

Здійснивши дослідження структури фінансових ресурсів даного підприємства ПрАТ «ТерА» необхідно відзначити орієнтування на позиковий капітал, значний непокритий збиток та високу собівартість виробництва продукції, що обумовило збитковість діяльності підприємства.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства ПрАТ «ТерА»

Здійснення управління фінансовими ресурсами досліджуваного підприємства має комплексний характер та відображає основний результат взаємодії і взаємозалежності усіх елементів фінансової системи підприємства, котрі визначають поточну наявність, подальше розміщення та використання засобів (ресурсів) на підприємстві.

Ефективність менеджменту фінансової сфери підприємства характеризую найбільш важливі показники його фінансового стану, а саме ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність та ділова активність.

Здійснимо аналіз даних показників та узагальнимо результати дослідження. Показники фінансової стійкості на підприємстві ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр. представимо у таблиці 2.4.

Динаміка показників фінансової стійкості підприємства ПрАТ «ТерА»
за період 2018-2022 рр.

Назва показника	Роки					Відхилення (+;-)	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022 -2018	2022 -2021
Коефіцієнт автономії	0,51	-0,246	-0,231	-0,179	-0,095	-0,605	0,084
Коефіцієнт фінансової залежності	1,961	-4,065	-4,338	-5,589	-10,551	-12,512	-4,962
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,119	-0,023	-0,153	-0,05	-0,164	-0,283	-0,114
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	2,068	-1,02	-0,756	-0,677	-0,591	-2,659	0,086
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,51	-0,246	-0,231	-0,179	-0,095	-0,605	0,084
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,961	-5,065	-5,338	-6,589	-11,56	-12,521	-4,971
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	2,068	-1,02	-0,756	-0,677	-0,591	-2,659	0,086
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,49	1,246	1,231	1,179	1,095	0,605	-0,084

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Здійснений аналіз свідчить про динаміку зниження показника фінансової автономії (показник фінансової стабільності), що засвідчує орієнтування ПрАТ «ТерА» на позиковий капітал. Зокрема, значення показника знижується із 0,51 в 2019 році через збитковість підприємства та відсутність власних засобів фінансування до - 0,246 у 2020 році, пізніше в 2021 році до -0,231 та до значення - 0,179 у 2022 році. Таким чином, ПрАТ «ТерА» не спроможне погашати власні зобов'язання за рахунок власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності відображає зворотну залежність даного підприємства від позикового капіталу. Слід відзначити зростання даного показника та виключити орієнтування підприємства на позиковий капітал, значення показника збільшується із значення 1,961 у 2019 році до - 10,551 в 2022 році. Це є негативною тенденцією та засвідчує низьку фінансову

стійкість підприємства.

Аналізуючи показник маневреності власного капіталу, необхідно відмітити, що він відображає ту частину власних оборотних коштів, що перебуває в обороті, тобто у такій формі, яка здатна вільно та швидко маневрувати власними ресурсами. Його збільшення засвідчує зростання розміру власних оборотних засобів підприємства, відповідне значення показника у 2018 році складало 0,403, у 2019 році збільшилося до рівня 2,183; у 2020 році зростало до рівня 2,398, а у звітному 2022 році збільшилося до рівня 3,629. Коефіцієнт маневреності робочого капіталу відображає частину робочого капіталу, яка перебуває у вільному обороті даного підприємства і дає можливість вільно та безперервно маневрувати даними фінансовими ресурсами.

Зниження даного показника та від'ємні значення протягом 2020-2022 рр. засвідчують низьку ефективність використання робочого капіталу та низьку фінансову спроможність досліджуваного підприємства у визначений період. Слід відмітити зниження показника із 2,068 у 2018 році до рівня - 1,02 у 2019 році, - 0,756 - у 2020 році, - 0,677 у 2021 році та -0,591 пункт у 2022 році.

Показник співвідношення залученого та власного капіталу показує домінування позикового капіталу ПрАТ «ТерА» та орієнтування виключно на позикові кошти даного підприємства. В цілому, необхідно відмітити зниження показників фінансової стійкості досліджуваного підприємства, що переорієнтовує його на використання позикового капіталу в контексті фінансування господарської діяльності.

Досить важливими для оцінювання фінансового стану даного підприємства виступають основні показники ділової активності (таблиця 2.5).

Ділова активність вказує на ефективне використання наявних фінансових ресурсів. Досліджуючи динаміку її показників ПрАТ «ТерА» необхідно відмітити зниження за весь період ключових показників – оборотності активів, оборотних активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованостей. Зниження даних показників засвідчує зниження ділової

активності даного підприємства, що обумовлено зниженням розмірів реалізації продукції та збільшенням показника активів, перш за все оборотних. Негативні тенденції засвідчують приріст тривалості виробничого циклу ПрАТ «ТерА» на 0,525 дні, зростання тривалості операційного циклу на 10,77 дні, а також зниження тривалості фінансового циклу на 53,71 днів.

Таблиця 2.5

Динаміка показників ділової активності підприємства ПрАТ «ТерА»
за період 2018-2022 рр.

Назва показника	Роки					Відхилення (+;-)	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022 -2018	2022 -2021
Коефіцієнт оборотності активів (трансформації)	4,794	5,445	4,225	3,586	3,928	-0,866	0,342
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	6,894	7,681	6,235	5,870	5,232	-1,662	-0,638
Коефіцієнт оборотності запасів	11,288	9,943	10,103	9,320	11,107	-0,180	1,787
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	20,011	41,980	25,598	18,197	12,814	-7,197	-5,383
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	9,782	4,370	3,433	3,042	3,585	-6,197	0,544
Тривалість оборотності активів, дні	76,13	67,03	86,39	101,78	92,91	16,785	-8,869
Тривалість оборотності оборотних активів, дні	52,95	47,52	58,54	62,18	69,77	16,818	7,587
Тривалість оборотності запасів, дні	32,34	36,71	36,13	39,16	32,86	0,525	-6,299
Тривалість оборотності дебіторської заборгованості, дні	18,24	8,69	14,26	20,06	28,48	10,245	8,426
Тривалість оборотності кредиторської заборгованості, дні	37,31	83,52	106,31	120,00	101,80	64,487	-18,197
Тривалість виробничого циклу, дні	32,34	36,71	36,13	39,16	32,86	0,525	-6,299
Тривалість операційного циклу, дні	50,58	45,40	50,39	59,22	61,35	10,770	2,127
Тривалість фінансового циклу, дні	13,26	-38,12	-55,92	-60,78	-40,45	-53,717	20,324
Фондовіддача	17,600	19,909	13,145	10,667	17,481	-0,119	6,814
Фондомісткість	0,057	0,050	0,076	0,094	0,057	0,000	-0,037
Коефіцієнт оборотності готової продукції	33,842	45,036	41,528	40,228	45,923	12,081	5,695

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Збільшується показник оборотності готової продукції на 12,09 за весь досліджуваний період, з поступовим його зростанням з 33,84 у 2018 році до 45,92 в 2022 році. Приріст показника засвідчує зростання оборотності готової

продукції, яка містилася на складах даного підприємства та зниження тривалості обороту готової продукції, що є єдиним позитивним чинником в реалізації ділових відносин.

Показники ліквідності та платоспроможності діяльності ПрАТ «ТерА» засвідчують його можливість вчасно та в повному обсязі виконувати власні зобов'язання перед іншими суб'єктами ринку (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності діяльності підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр.

Назва показника	Роки					Динаміка (+;-)	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022 -2018	2022 -2021
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,050	0,010	0,069	0,024	0,052	0,002	0,027
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,355	0,544	0,474	0,494	0,603	-0,753	0,109
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,419	0,569	0,551	0,518	0,685	-0,734	0,167
Показник покриття	1,419	0,569	0,551	0,518	0,685	-0,734	0,167
Показник співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,489	0,104	0,134	0,167	0,280	-0,209	0,113

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Досліджуючи коефіцієнт абсолютної ліквідності, що відображає відношення грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень до розміру поточних пасивів, відмітимо, що він є незначним (норматив – більше 0,2) і його значення знижується, зокрема якщо у 2018 році він становив 0,05, то у звітному 2022 році збільшився до рівня 0,052, тобто відмічається його зростання на 0,02. Протягом досліджуваного періоду знижуються показники проміжної та поточної ліквідності, а також показник покриття та співвідношення дебіторської до кредиторської заборгованості. Зазначене засвідчує зниження оборотності капіталу досліджуваного підприємства.

На завершення нашого дослідження здійснимо оцінку показників рентабельності підприємства ПрАТ «ТерА» в таблиці 2.7.

Основні показники рентабельності підприємства ПрАТ «ТерА»
за період 2018-2022 рр.

Назва показника	Роки					Відхилення (+;-)	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022 -2018	2022 -2021
Рентабельність активів, %	-6,95	-88,18	-0,97	1	0,98	7,94	-0,02
Рентабельність власного капіталу, %	-13,63	358,5	4,2	-5,61	-10,39	3,24	-4,78
Рентабельність продукції, %	-1,45	-16,2	-0,23	0,28	0,25	1,7	-0,03
Валова рентабельність продажу, %	16,83	9,75	-11,27	-8,14	1,68	-15,15	9,82
Операційна рентабельність продажу, %	-0,91	-16,23	-0,29	0,42	0,54	1,45	0,12
Чиста рентабельність продажу, %	-1,45	-16,2	-0,23	0,28	0,47	1,92	0,19

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Результати дослідження показників рентабельності підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр. засвідчують приріст показників протягом усього періоду, зокрема значення показника рентабельності активів у 2018 році становило -6,95% та зростає до рівня 0,98% у 2022 році, збільшується рентабельність реалізації продукції на 1,7% до рівня 0,25%, зростає операційна рентабельність продажу на 1,45% та чиста рентабельність продажу на 1,92%. В цілому, приріст показників засвідчує зростання ефективності управлінських рішень та підвищення результативності виробничо-господарської діяльності. Поряд із цим, викликає занепокоєння від'ємні значення показників, які, в більшості спостерігалися протягом 2019-2021 рр.

Узагальнивши здійснений аналіз основних показників, котрі характеризують ефективність управління капіталом підприємства, важливим є відмічення зниження основних показників, що характеризують фінансовий стан даного підприємства. Зокрема, протягом досліджуваного періоду мали місце низькі показники фінансової стійкості та орієнтування на позиковий капітал, зниження показників ділової активності та зростання періоду обороту капіталу, низькі показники ліквідності, платоспроможності та рентабельності

фінансово-господарської діяльності на підприємстві ПрАТ «ТерА».

Висновки до розділу 2

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 2 необхідно відмітити наступне:

1. Об'єктом дослідження виступало підприємство ПрАТ «ТерА», яке спеціалізується на виробництві кондитерських виробів. Здійснивши дослідження показників фінансово-господарської діяльності підприємства, слід відмітити позитивні тенденції зростання активів та основного капіталу підприємства, поряд із цим, у досліджуваного підприємства існують значні проблеми пов'язані із значною собівартістю виробництва та значною збитковістю за рахунок зазначених обставин. Підприємство орієнтується на позиковий капітал, при цьому зростає як кредиторська, так і дебіторська заборгованість протягом досліджуваного періоду.

Необхідно відмітити негативні тенденції із втрати фінансової незалежності досліджуваного підприємства, що негативно впливає на структуру капіталу, можливості фінансувати виробничо-господарську діяльність та перспективи розвитку досліджуваного підприємства.

2. Здійснивши дослідження структури фінансових ресурсів даного підприємства ПрАТ «ТерА» необхідно відзначити орієнтування на позиковий капітал, значний непокритий збиток та високу собівартість виробництва продукції, що обумовило збитковість діяльності підприємства.

3. Узагальнивши здійснений аналіз основних показників, котрі характеризують ефективність управління капіталом підприємства, важливим є відмічення зниження основних показників, що характеризують фінансовий стан даного підприємства. Зокрема, протягом досліджуваного періоду мали місце низькі показники фінансової стійкості та орієнтування на позиковий капітал, зниження показників ділової активності та зростання періоду обороту капіталу, низькі показники ліквідності, платоспроможності та рентабельності фінансово-господарської діяльності на підприємстві ПрАТ «ТерА».

РОЗДІЛ 3
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ
ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПрАТ «ТерА» У
ПЕРСПЕКТИВНОМУ ПЕРІОДІ

3.1. Вибір оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами на підприємстві

Сучасні дослідження підтверджують, що досягнення цілей підприємства можливе лише тоді, коли воно використовує комплексний підхід до виробничої, маркетингової та фінансової стратегії. Отже, вибір стратегії управління фінансовими ресурсами відбувається на основі аналізу загальних фінансових, виробничих і економічних характеристик підприємства і визначає його фінансову політику.

Важливо зауважити, що стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства ПрАТ «ТерА» є ключовою частиною стратегічного планування, яке повинно відповідати загальним цілям організації і деталізувати перспективні напрями її розвитку.

Отже, процес стратегічного управління фінансовими ресурсами у підприємства ПрАТ «ТерА» направлений на раціональний розподіл і формування фінансових ресурсів, а також їх ефективне використання для досягнення стратегічних цілей. Проте ефективність цього процесу залежить від правильного вибору напрямку, який відповідає потребам і можливостям підприємства.

Згідно з цими потребами і можливостями, організації ставлять перед собою різні цілі, такі як досягнення максимального прибутку, підвищення рентабельності, укріплення своїх ринкових позицій і їх розширення. Успішні суб'єкти підприємницької діяльності працюють над досягненням цих цілей, тоді як інші підприємства можуть ставити перед собою завдання виживання, стабілізації і реструктуризації через різні обставини [43 , с.77].

У результаті зазначеного вище необхідно виокремити ключові напрями

реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства ПрАТ «ТерА»:

- оптимізація структури фінансових ресурсів і джерел їх залучення;
- збільшення обсягу власних фінансових ресурсів;
- зниження обсягу та вартості фінансових залучених ресурсів;
- підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства.

На основі наших проведених досліджень в галузі стратегічного менеджменту та фінансового управління необхідно визначили кілька етапів вибору стратегії управління фінансовими ресурсами (рис. 3.1).

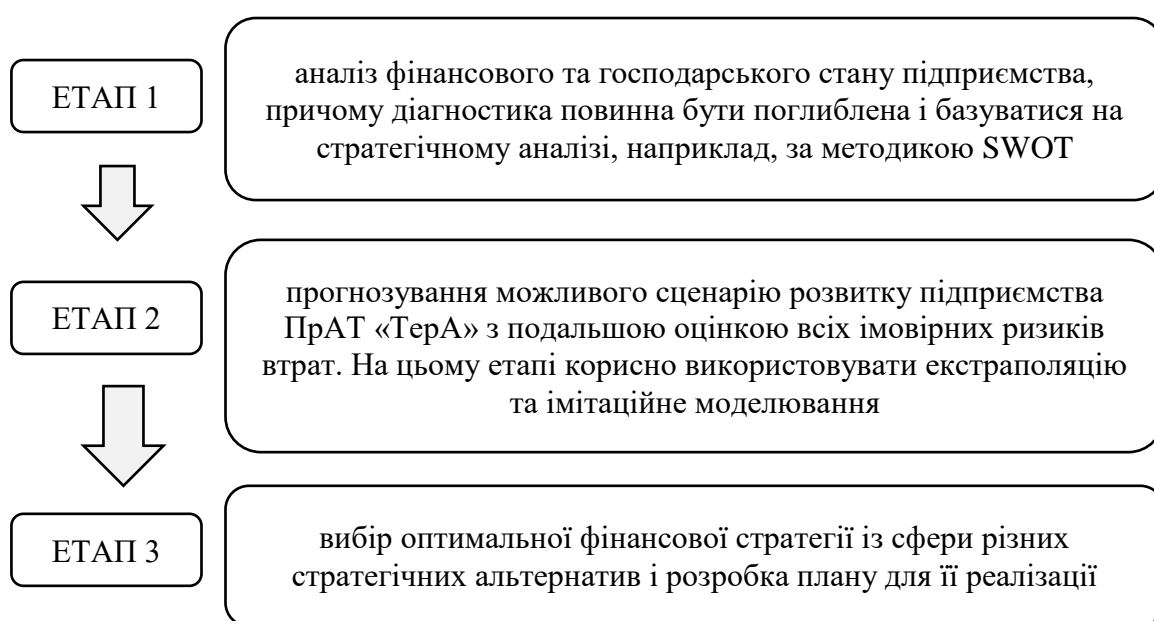

Рисунок 3.1. Основні етапи оптимізації фінансової стратегії підприємства ПрАТ «ТерА»

Джерело: самостійна розробка автора

Перш за все реалізуємо SWOT-аналіз діяльності підприємства в контексті реалізації стратегічного управління фінансовими ресурсами, враховуючи дані фінансового аналізу представленого у розділі 2. Врахуємо результати проведеного аналізу, а саме: зниження (відсутність) фінансової автономії підприємства та орієнтація на залучений капітал, зниження ключових показників ділової активності, зростання рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, низькі показники прибутковості

(рентабельності) даного підприємства. Виходячи визначеного побудуємо матрицю SWOT-аналізу діяльності підприємства ПрАТ «ТерА», представивши дані на рисунку 3.2.

Сильні сторони	Бали	Слабкі сторони	Бали
Орієнтація на якісну продукцію	5	Неоптимальна структура капіталу	3
Хороше місце розташування підприємства	3	Відсутність кваліфікованого персоналу	4
Наявність значного основного капіталу	3	Швидкий моральний знос основного капіталу	4
Сформована організаційна структура управління	4	Неготовність керівництва до управління ризиками	3
Зростання рівня оплати праці	3	Низька оплата праці персоналу	3
Зростання ліквідності використання основного капіталу	4	Недостатній розмір фінансових ресурсів та орієнтація на позикові кошти	3
Пришвидшення обороту капіталу підприємства	4	Високий рівень цін та значні матеріальні витрати	4
Всього:	26	Всього:	23
Можливості	Бали	Загрози	Бали
Диверсифікація продукції підприємства	3	Зниження платоспроможності споживачів	4
Розробка та реалізація фінансової стратегії розвитку підприємства	5	Зростання закупівельних цін на сировину та матеріали	5
Зростання прибутковості та орієнтування на власний капітал	5	Збільшення кількості конкурентів на регіональному ринку	5
Налагодження якісних ділових відносин та підвищення іміджу підприємства	4	Жорсткий державний контроль та обмеження продажу продукції	3
Зростання вмотивованості працівників, орієнтування на результат	5	Війна в Україні та наслідки її впливу на діяльність підприємства	5
Інноваційна активність підприємства	5	Переорієнтування уподобань споживачів продукції	3
Всього:	27	Всього:	25

Рисунок 3.2. SWOT-аналіз діяльності підприємства ПрАТ «ТерА»

Джерело: самостійна розробка автора

Таким чином, необхідно відзначити переважання сильних сторін в діяльності підприємства ПрАТ «ТерА» над слабкими (відповідний показник становив 26 бали : 23 бали), при цьому необхідно відмітити наявність таких позитивних рис в діяльності підприємства як:

Сильні сторони (Strengths):

1. Орієнтація на якісну продукцію (5 балів): Підприємство має високу якість продукції, що може виокремлювати його на ринку та швидко знаходити свого споживача.

2. Хороше місце розташування підприємства (3 бали): Вдале розташування підприємству може сприяти легкому доступу до ринків та ресурсів.

3. Наявність значного основного капіталу (3 бали): Зазначене дозволяє підприємству розширювати свою діяльність та інвестувати в розвиток даного підприємства.

4. Сформована організаційна структура управління (4 бали): Ефективна організаційна структура може сприяти ефективному управлінню та раціональному використанні наявного людського капіталу.

5. Зростання рівня оплати праці (3 бали): Зростання оплати праці може підвищити мотивацію та продуктивність працівників даного підприємства, а як наслідок збільшення прибутковості його діяльності.

6. Зростання ліквідності використання основного капіталу (4 бали): Це дозволяє оптимізувати використання фінансових ресурсів.

7. Пришвидшення обороту капіталу підприємства (4 бали): Швидкий оборот капіталу може призвести до значного збільшення прибутковості у перспективному періоді.

Загрози (Weaknesses):

1. Неоптимальна структура капіталу (3 бали): Недооптимізована структура капіталу (власного та позикового) може призвести до фінансових проблем.

2. Відсутність кваліфікованого персоналу (4 бали): Брак кваліфікованого

персоналу може обмежити розвиток і якість продукції.

3. Швидкий моральний знос основного капіталу (4 бали): Знос обладнання може призвести до додаткових витрат на ремонт і заміну.

4. Неготовність керівництва до управління ризиками (3 бали): Неefективне управління ризиками може призвести до фінансових втрат.

5. Низька оплата праці персоналу (3 бали): Низька оплата може впливати на мотивацію працівників та якість роботи.

6. Недостатній розмір фінансових ресурсів та орієнтація на позикові кошти (3 бали): Залежність від позикових коштів може призвести до фінансової нестабільності.

7. Високий рівень цін та значні матеріальні витрати (4 бали): Це може впливати на конкурентоспроможність продукції.

Аналізуючи можливості та загрози підприємства, слід відмітити наявність широких можливостей покращення діяльності підприємства, проте досить суттєвий вплив і загроз діяльності.

Можливості (Opportunities):

1. Диверсифікація продукції підприємства (3 бали): Розширення асортименту може збільшити ринкові можливості.

2. Розробка та реалізація фінансової стратегії розвитку підприємства (5 балів): Ефективна фінансова стратегія може забезпечити стабільність та розвиток.

3. Зростання прибутковості та орієнтування на власний капітал (5 балів): Збільшення прибутковості може зміцнити фінансовий стан підприємства.

4. Налагодження якісних ділових відносин та підвищення іміджу підприємства (4 бали): Покращення репутації може залучити нових клієнтів і партнерів.

5. Зростання вмотивованості працівників, орієнтування на результат (5 балів): Мотивовані працівники можуть забезпечити більшу продуктивність.

6. Інноваційна активність підприємства (5 балів): Інновації можуть допомогти впровадити нові продукти або процеси.

Загрози (Threats):

1. Зниження платоспроможності споживачів (4 бали): Економічні труднощі споживачів можуть вплинути на зниження попиту на продукцію.
2. Зростання закупівельних цін на сировину та матеріали (5 балів): Це може збільшити витрати на виробництво.
3. Збільшення кількості конкурентів на регіональному ринку (5 балів): Зростання конкуренції може обмежити ринковий доступ.
4. Жорсткий державний контроль та обмеження продажу продукції (3 бали): Регулювання з боку держави може вплинути на діяльність підприємства.
5. Війна в Україні та наслідки її впливу на діяльність підприємства (5 балів): Геополітичні конфлікти можуть мати негативний вплив на бізнес.
6. Переорієнтування уподобань споживачів продукції (3 бали): Зміна попиту може вимагати адаптації продукції.

За цим аналізом видно, що підприємство ПрАТ «ТерА» має декілька сильних сторін, які можуть бути використані для розвитку. Однак існують і слабкі сторони, які потребують уваги та вдосконалення. Можливості також є, але вони супроводжуються загрозами, які варто враховувати при формулюванні та реалізації фінансової стратегії. Важливо розробити фінансову стратегію, яка буде використовувати сильні сторони підприємства для максимізації можливостей і мінімізації загроз.

Наступним етапом стане прогнозування можливого сценарію розвитку підприємства ПрАТ «ТерА» з подальшою оцінкою всіх імовірних ризиків втрат. На даному етапі надзвичайно корисно використовувати екстраполяцію та імітаційне моделювання. Для прогнозування розвитку подій здійснимо моделювання ключових показників, котрі характеризують ефективність управління фінансовими ресурсами на підприємстві ПрАТ «ТерА».

Екстраполювання та імітаційне моделювання використовується для визначення подальших тенденцій, щодо фінансових ресурсів підприємства та їх формування і використання. Спрогнозуємо обсяг фінансових ресурсів

підприємства (в розрізі власного капіталу та залучених коштів) для моделювання ситуації у перспективному періоді використовуючи методи трендового аналізу (рис. 3.2. – 3.3).

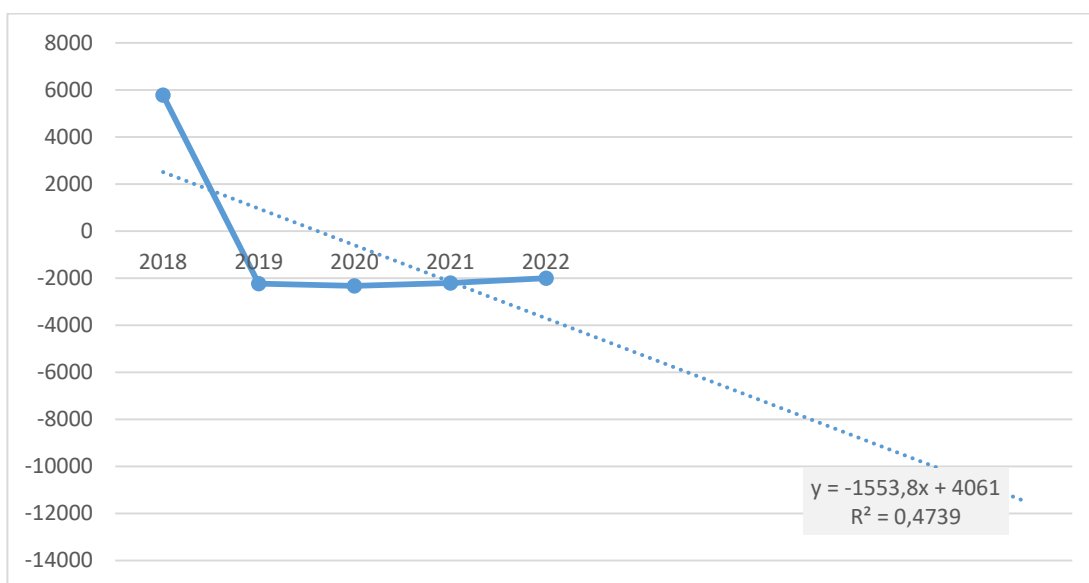

Рисунок 3.2. Прогноз динаміки власного капіталу на підприємстві
ПрАТ «ТерА» 2018-2027 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

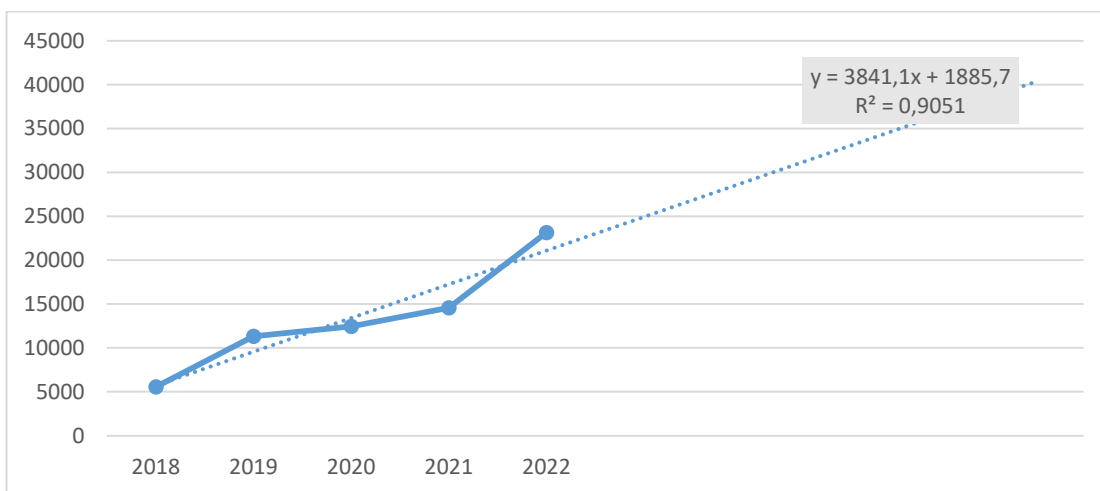

Рисунок 3.3. Прогноз динаміки залученого капіталу на підприємстві
ПрАТ «ТерА» 2018-2027 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Прогнозні показники показують у перспективі зростання обсягу залученого капіталу, що обумовлює фінансову залежність підприємства від

залучення зовнішніх фінансових ресурсів. Поряд із цим, власний капітал підприємства ПрАТ «ТерА» буде від’ємним в разі якщо збережеться негативна динаміка управління та використання наявних фінансових ресурсів підприємства. Що відповідно обумовить негативні фінансові результати діяльності підприємства. За рахунок позикового капіталу розмір наявного капіталу повинен збільшитися, проте його якість буде низькою через орієнтування на позичкові ресурси (рис. 3.4).

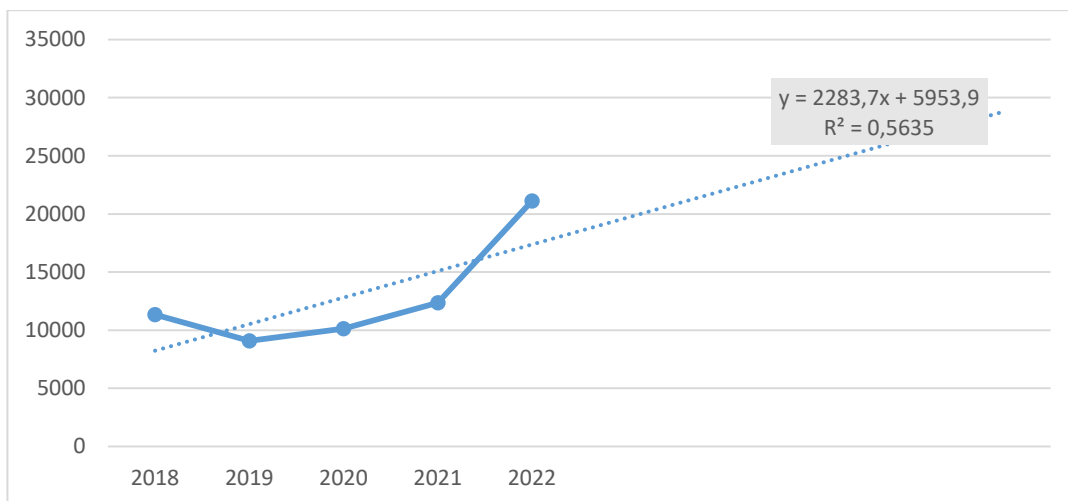

Рисунок 3.4. Прогноз динаміки фінансових ресурсів (пасивів) на підприємстві ПрАТ «ТерА» 2018-2027 рр.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Для повноцінного виходу із зазначеної ситуації важливим є формування фінансової стратегії розвитку підприємства із широким залученням та використанням капіталу (фінансових ресурсів), що дасть можливість наростити фінансову базу та реалізувати ефективну фінансову політику у перспективі.

Нами пропонується наступна модель (алгоритм) побудови матриці вибору із стратегічних альтернатив, щодо найбільш ефективного використання наявного на підприємстві ПрАТ «ТерА» капіталу, що представлено на рисунку 3.5.

Запропонована модель реалізації фінансової стратегії управління та використання фінансових ресурсів підприємства ПрАТ «ТерА» передбачає реалізацію п'яти взаємопов'язаних етапів.

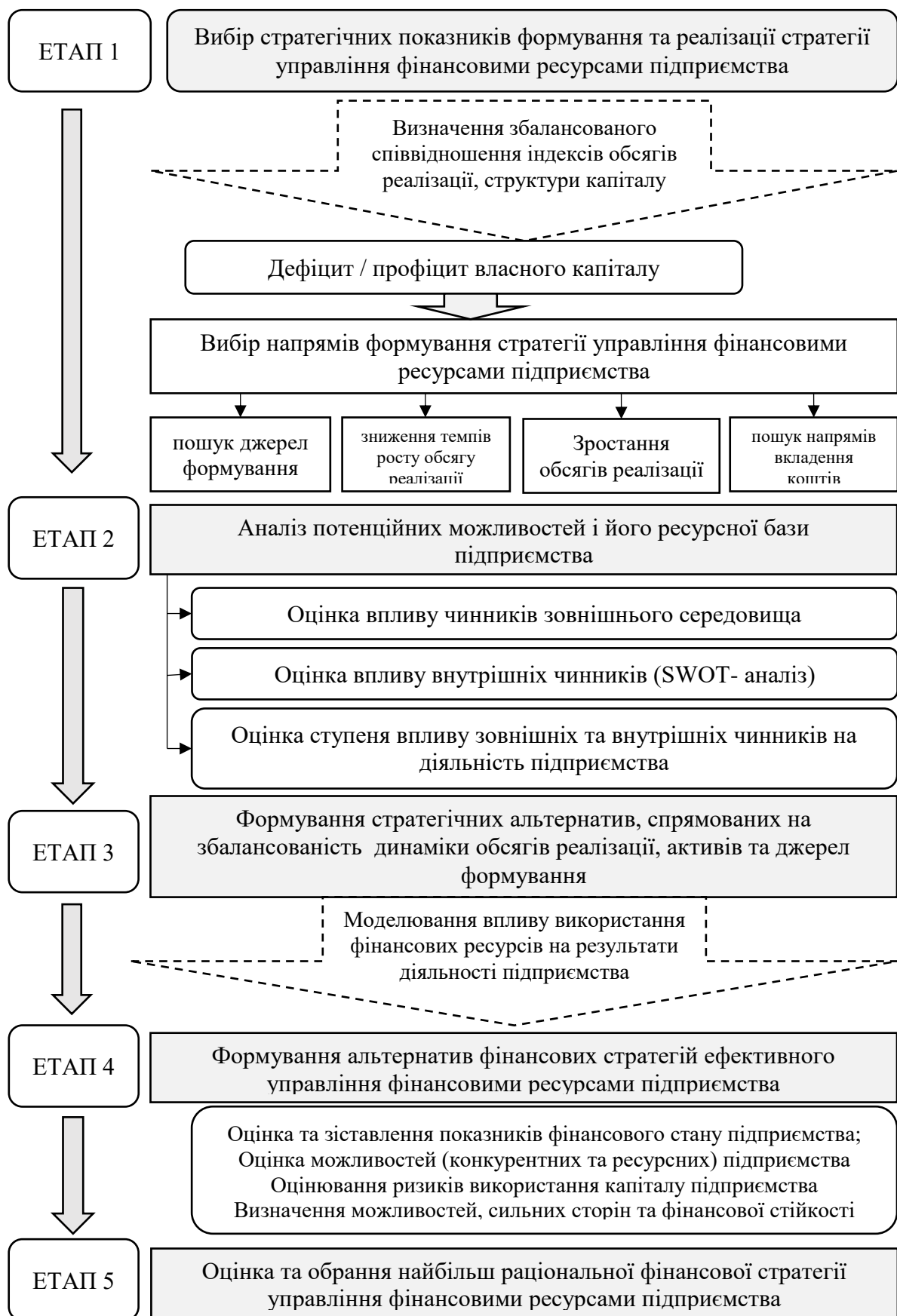

Рисунок 3.5. Запропонована модель реалізації фінансової стратегії підприємства ПрАТ «ГерА» в контексті управління фінансовими ресурсами
Джерело: самостійна розробка автора

На першому етапі важливим є здійснити вибір стратегічних показників формування та реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства ПрАТ «ТерА». Найбільш ефективним є обрання показників, котрі характеризують структуру пасивів та визначають фінансову стійкість підприємства. Сформований дефіцит або профіцит фінансових ресурсів підприємства визначить можливість реалізації подальшої фінансової стратегії підприємства. Основними напрямками фінансової стратегії повинні стати: пошук оптимального співвідношення джерел формування капіталу, зниження/збільшення темпів зростання обсягу реалізації, пошук напрямів інвестування наявного капіталу.

На другому, аналітичному етапі, важливим є збір інформації про капітал, вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовища діяльності, а також оцінка впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на діяльність підприємства. Використовуючи інструментарій SWOT-аналізу, а також досліджуючи середовище функціонування підприємства можливо визначити силу підприємства та подальші можливості реалізації фінансової стратегії на підприємстві ПрАТ «ТерА».

На третьому етапі визначаємо стратегічні альтернативи, спрямовані (орієнтовані) на збалансованість динаміки обсягів реалізації, активів та джерел формування. На даному етапі також важливо спрогнозувати та змодельовати вплив використання фінансових ресурсів на результати діяльності підприємства. Використовуючи інструментарій оцінювання структури капіталу та його впливу на рентабельність активів, важливо визначити той обсяг фінансових ресурсів, який необхідний для ефективного функціонування підприємства ПрАТ «ТерА» у перспективному періоді.

На четвертому етапі формуються альтернативи розвитку подій в контексті формування та використання капіталу. При цьому, важливо акцентувати увагу на наступному: зіставлені показників фінансового стану із сильними сторонами підприємства, здійснити оцінку як ресурсних так і конкурентних можливостей підприємства, зіставити потенційні ризики фінансово-господарської діяльності із

можливостями, сильними сторонами та фінансовою стійкістю підприємства.

На заключному, п'ятому етапі, обирається найбільш оптимальна та раціональна стратегія управління фінансовими ресурсами, котра дає максимальний ефект (зростання активів та капіталу, збільшення прибутковості та вартості підприємства, зниження залежності від залученого капіталу, зростання іміджу фінансово спроможного підприємства).

На основі наукових методів був розроблений алгоритм вибору оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства ПрАТ «ТерА». Цей алгоритм враховує ключові фактори як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, без урахування яких формування корпоративної стратегії та функціональних стратегій підприємства може не відповідати реальним економічним умовам.

Формування набору стратегічних альтернатив дозволяє підприємству ПрАТ «ТерА» визначити, де саме відображається стратегія управління фінансовими ресурсами відповідно до критеріїв фінансових ризиків. Цей процес допомагає встановити реальні межі зміни цих ризиків, які менеджмент повинен враховувати при виборі фінансової стратегії, спрямованої на конкурентну перевагу. При цьому враховуються можливості підприємства та зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі його діяльності.

3.2. Критерії оптимізації обсягу фінансових ресурсів на підприємстві

Для ефективної роботи підприємства необхідно не лише мати наявні фінансові ресурси, але й правильно їх організувати та використовувати згідно зі специфікою своєї діяльності. Це означає, що кошти повинні бути залучені на термін, який відповідає строку їх ефективного використання.

Для визначення оптимального співвідношення джерел капіталу спершу слід визначити, на які цілі (довгострокові чи короткострокові) цей капітал буде спрямований або до яких позицій активів він буде інвестований, перш ніж він повернеться у вигляді прибутку. Після цього, підприємство стикається ще із однією важливою проблемою - вирішення, чи варто використовувати для

цього власні кошти чи брати позики. Але, якщо у підприємства відсутні вільні власні кошти, виникає питання про те, чи варто залучати додатковий капітал за плату, і якщо так, то в якому обсязі.

Оптимізація структури капіталу - це досить важливий етап стратегічного аналізу капіталу, де визначається найбільш оптимальне співвідношення між вартістю активів, які належать підприємству та приносять прибуток, і вартістю коштів, які інвестовані в підприємство з метою отримання доходу в майбутньому, з максимальною ефективністю управління підприємством [32].

Основною метою управління структурою капіталу є зниження витрат на приваблення довгострокового фінансування і забезпечення максимальної ринкової оцінки вкладених коштів власників. Оптимізація структури капіталу за критерієм дохідності власного капіталу ПрАТ «ТерА» необхідно проводити в такій послідовності, котрі представлено на рисунку 3.6.

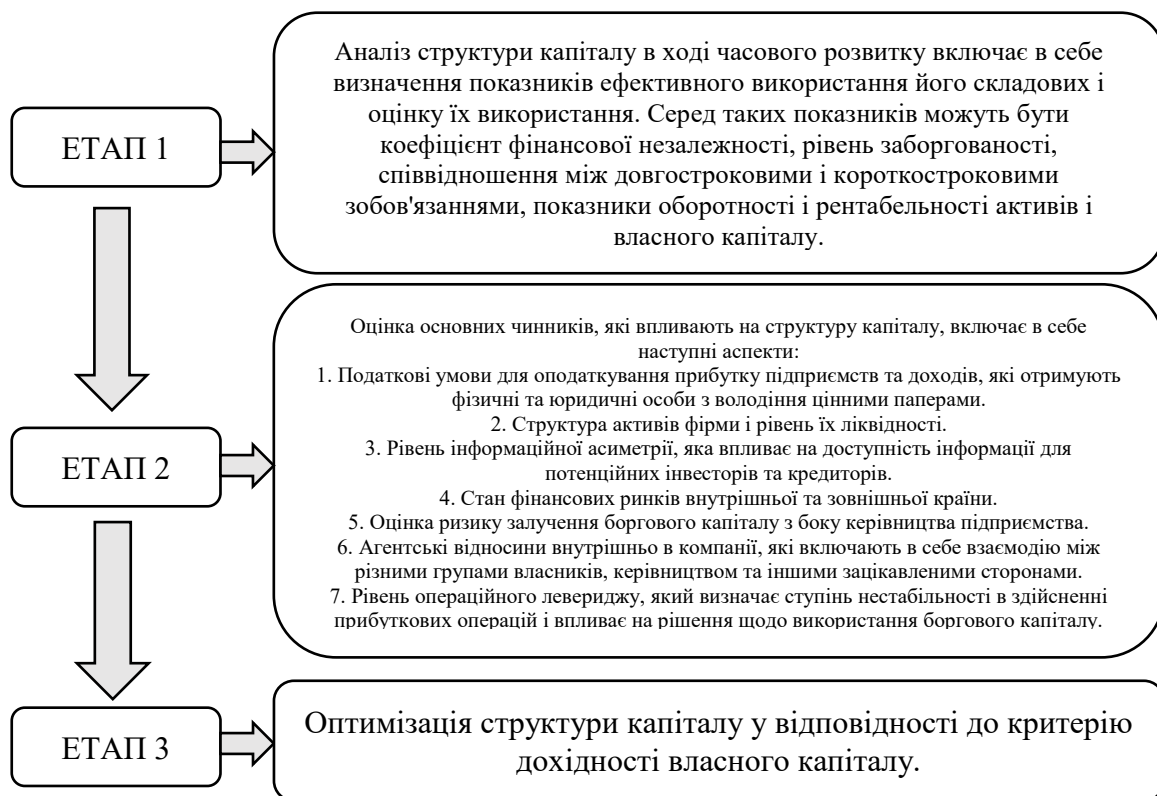

Рисунок 3.6. Пропонований процес оптимізації структури капіталу підприємства ПрАТ «ТерА»

Джерело: самостійна розробка автора

У різних країнах існують регулятивні вимоги щодо співвідношення власного та позиченого капіталу. Наприклад, в Україні встановлено співвідношення 50% власних коштів до 50% позичених коштів, в Сполучених Штатах Америки - 60% власних і 40% позичених коштів, а в Японії - 30% власного капіталу до 70% позичених коштів.

Оптимальну структуру капіталу, тобто співвідношення між позиковими коштами і власним капіталом підприємства ПрАТ «ТерА», можна визначити, користуючись ефектом фінансового важеля (левериджу) (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Оптимальна структура капіталу та ефект фінансового левериджу підприємства ПрАТ «ТерА» протягом 2018-2022 рр.

Показник	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Обсяг власного капіталу, тис. грн.	5780	-2236	-2334	-2210	-2002
Обсяг позикового капіталу, тис. грн.	5556	11326	12458	14561	23144
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	11336	9090	10124	12351	21142
Структура капіталу					
Власний капітал, %	50,99%	-24,60%	-23,05%	-17,89%	-9,47%
Позичений капітал, %	49,01%	124,60%	123,05%	117,89%	109,47%
Коефіцієнт рентабельності активів	-6,95%	-88,18%	-0,97%	1%	0,98%
Ставка банківського відсотка, %	23%	25%	25%	25%	25%
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
(1-Спп)	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
(ROA-П)	-0,30	-1,13	-0,26	-0,24	-0,24
ПК / ВК	1,04	-0,20	-0,19	-0,15	-0,09
Коефіцієнт фінансового важеля (ефект фінансового левериджу)	-25,55%	18,32%	3,99%	2,99%	1,70%
Ставка банківського процента з врахуванням ризику, %	-2,55%	43,32%	28,99%	27,99%	26,70%

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Для вирішення зазначеного завдання використаємо формули ефекту фінансового левериджу (ЕФЛ) (формула 3.1) [4, с. 59]:

$$ЕФЛ = (1 - Спп) \times (ROA - П) \times ПК/ВК, \% \quad (3.1)$$

де Спп – ставка податку на прибуток, частка од.; ROA – коефіцієнт валової рентабельності активів %; П – середня величина відсотків, які сплачуються за позиковий капітал, %; ПК – середня сума позикового капіталу, грн.; ВК – середня сума власного капіталу, грн.

Здійснимо розрахунок показника коефіцієнту фінансового важелю підприємства ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр.:

$$ЕФЛ_{2018} = 0,82 * (-0,3) * 1,04 = -25,55\%$$

$$ЕФЛ_{2019} = 0,82 * (-1,13) * (-0,2) = 18,32\%$$

$$ЕФЛ_{2020} = 0,82 * (-0,26) * (-0,19) = 3,99\%$$

$$ЕФЛ_{2021} = 0,82 * (-0,24) * (-0,15) = 2,99\%$$

$$ЕФЛ_{2022} = 0,82 * (-0,24) * (-0,09) = 1,7\%$$

Результати проведеного дослідження показали зростання показника фінансового левериджу із -25,55% у 2018 році до рівня 1,7% у 2022 році. Приріст показника засвідчує незначне зростання оптимізації структури капіталу ПрАТ «ТерА» за період 2018-2022 рр., проте необхідно відмітити переважання в структурі капіталу показника залученого капіталу, що обумовлює низьку фінансову автономність підприємства та орієнтування на позиковий (залучений, запозичений) капітал.

Відповідно у перспективному періоді важливо врахувати та формувати оптимальну структуру капіталу, для цього здійснимо розрахунок оптимального співвідношення власних та залучених коштів під час оптимізації капіталу (таблиця 3.2).

Результати проведеного дослідження засвідчують найвищий показник фінансового левериджу при співвідношенні 40% до 60% на користь позикового капіталу, відповідний показник фінансової рентабельності становив 1,3%, при цьому показник ефекту фінансового левериджу складає 0,116 пункти. Враховуючи зазначене підприємству доцільно нарощувати обсяг власного капіталу за рахунок зростання прибутковості його діяльності у стратегічній перспективі.

Таблиця 3.2

Прогнозування показника ефекту фінансового левериджу для
підприємства ПрАТ «ТерА» у 2023 році (прогноз)

Показники	Варіанти розрахунку						
	1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал, тис.грн.	25000	19738	16668	12500	10000	8333	6250
Позиковий капітал, тис.грн.	0	5263	8333	12500	15000	16668	18750
Обсяг капіталу, тис.грн.	25000	25000	25000	25000	25000	25000	25000
Структура капіталу							
Власний капітал, %	100%	78,95%	66,67%	50%	40%	33,33%	25%
Позичений капітал, %	0%	21,05%	33,33%	50%	60%	66,67%	75%
Коефіцієнт фінансового важеля	-	0,27	0,5	1	1,5	2	3
Коефіцієнт рентабельності активів	0,0862	0,0862	0,0862	0,0862	0,0862	0,0862	0,0862
Ставка банківського відсотка, %	31	31	31	31	31	31	31
Ставка банківського процента з врахуванням ризику, %	-	31,27	31,5	32	32,5	33	34
Обсяг прибутку без врахування процентів за кредит, тис. грн.	245	274	292	316	411	430	471
Сума сплачених процентів за кредит, тис. грн.	0	0	0	0	0	0	0
Обсяг прибутку з врахуванням процентів за кредит, тис. грн.	245	274	292	316	411	430	471
Ставка податку на прибуток	18	18	18	18	18	18	18
Сума податку на прибуток, тис. грн.	44,1	49,32	52,56	56,88	73,98	77,4	84,78
Обсяг чистого прибутку, тис. грн.	200,9	224,68	239,44	259,12	337,02	352,6	386,22
Коефіцієнт фінансової рентабельності	0,008	0,009	0,010	0,010	0,013	0,012	0,012
Ефект фінансового левериджу	0,000	0,018	0,083	0,108	0,116	0,103	0,095

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства ПрАТ «ТерА» поданої у додатках А-К

Для збереження поточного темпу зростання та його подальшого підвищення ПрАТ «ТерА» у 2023 році має вжити ряд заходів, спрямованих на

оптимізацію структури фінансових ресурсів компанії.

По-перше, необхідно підвищити ефективність використання активів, збільшивши дохід, який може бути використаний для покриття відсотків та податків. Це допоможе зменшити залежність ПрАТ «ТерА» від коливань процентних ставок при отриманні кредитів і сприятиме накопиченню більшої суми коштів на рахунках. Ці гроші можуть бути використані не лише для погашення боргів, але і для розширення капіталу підприємства. Оновлений капітал може бути реінвестований у виробництво.

По-друге, ПрАТ «ТерА» повинен мати мінімальний власний капітал, оскільки при банкрутстві підприємства власники і кредитори не матимуть можливості повністю відшкодувати свої втрати навіть після продажу активів. Наявність власних ресурсів також допоможе зменшити потребу в залученні додаткових кредитів і знизить відсоткові ставки, які банки надають стабільним підприємствам. Ця стратегія дозволить уникнути відтоку прибутку ПрАТ «ТерА» до кредиторів, які надають ресурси. Крім того, наявність власних коштів буде стимулювати підприємство до активного розширення своїх ресурсів і підвищення фінансової стабільності та платоспроможності.

3.3. Реалізація інвестиційно-інноваційного проєкту на підприємстві – захід надходження додаткових фінансових ресурсів підприємства

На сучасному етапі, значних кон'юнктурних викликів, важливим для зростання прибутковості підприємства та залучення капіталу і, як наслідок, формування фінансових ресурсів важливо реалізовувати оновлення асортименту продукції та вводити нову (інноваційну) продукцію на підприємстві ПрАТ «ТерА». Протягом незначного періоду на підприємстві було значно оновлено асортимент продукції, зокрема інноваційною продукцією на даному підприємстві є рогалики із розою та яблучним повидлом, еклери із фісташковою вершково-сирною начинкою, кавовий десерт «Тірамісу», торт «Прага», торт «Наполеон».

Нами пропонується виготовлення та реалізація на підприємстві ПрАТ

«ТерА» - десерту «MACARONS».

Рисунок 3.7. Приклад оформлення десерту «MACARONS» ТМ «ТерА»

«MACARONS» - це французькі кондитерські вироби, які складаються з двох круглих шматочків печива, з'єднаних між собою кремом або варенням. Їх відзначає різноманітність кольорів і смаків.

Приготування «MACARONS» вимагає деякої вправності кулінара, оскільки рецепт та процес приготування містять багато нюансів. Основні інгредієнти для приготування включають яєчні білки, цукрову пудру, мелений мигдаль та харчові барвники.

Для виробництва десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» планується закупити обладнання французької фірми «UNIFILLER», при цьому лінія виробництва десертів буде повністю автоматизована. Загальний розмір інвестицій у проєкт становитиме 4500 тис.грн. (інвестування в обладнання складатиме 4000 тис.грн., в оборотний капітал – 500 тис.грн.) Інвестиції планується отримати у 2024 році під інвестиційний проєкт виробництва десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» на паритетних умовах – 50% грошового потоку отримуватиме інвестор, а 50% реалізатор інвестиційного проєкту підприємство ПрАТ «ТерА».

Спершу визначимо доходи від реалізації проєкту враховуючи при цьому

що пропускна здатність автоматизованої лінії по виробництву десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» на обладнанні французької фірми «UNIFILLER» становить 450 десертів «MACARONS» за добу, при цьому обладнання працюватиме у дві зміни (під контролем), тобто 16 годинний робочий день, 7 денний робочий тиждень. Відповідно у 2024 році досліджуване підприємство виготовлятиме наступний обсяг десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

Обсяг виробництва та реалізації десерту «MACARONS»
ТМ «ТерА» у 2024 році

Період	Обсяг виробництва у міс., шт.	Обсяг реалізації продукції у міс., грн.
Січень	13950	195300
Лютий	12600	176400
Березень	13950	195300
Квітень	13500	189000
Травень	13950	195300
Червень	13500	189000
Липень	13950	195300
Серпень	13950	195300
Вересень	13500	189000
Жовтень	13950	195300
Листопад	13500	189000
Грудень	13950	195300
Всього за рік	164250	2299500

Джерело: самостійна розробка автора

Протягом першого року реалізації інвестиційного проєкту виробництва десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» становила 2299,5 тис.грн. При цьому, середні обсяги виробництва продукції протягом місяця становитимуть 13700 шт. продукції у місяць.

Планова ціна виробництва продукції становитиме 14 грн., при рівні

витрати виробництва – 8,5 грн. (структура витрат: сировина та матеріали – 5,2 грн., оплата праці – 2,2 грн., комунальні витрати – 1 грн., інші витрати виробництва – 0,3 грн.).

Проект виробництва нової продукції - десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» розрахований на довгостроковий період, проте окупність планується вже у другому році його реалізації (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Обсяг виробництва та реалізації десерту «MACARONS»
ТМ «ТерА» у 2025 та 2026 роках

Період	Обсяг виробництва у міс., шт.	Обсяг реалізації продукції у міс., грн.
2025		
I кв.	44550	668250
II кв.	45045	675675
III кв.	45540	683100
IV кв.	45540	683100
Всього	180675	2710125
2026		
I кв.	49005	808583
II кв.	49550	817567
III кв.	50094	826551
IV кв.	50094	826551
Всього	198743	3279251

Джерело: самостійна розробка автора

У наступних періодах планується приріст обсягу виробництва та, відповідно, реалізації продукції десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» на 10% щорічно, при цьому ціна на продукцію збільшиться до рівня 15 грн. за штуку у 2024 році та 16,5 грн. за штуку у 2025 році. Відповідно, у 2024 плановому році планується виробництво продукції у розмірі 180675 шт. на загальну суму 2710125 грн., відповідно у 2025 плановому році значення показника становитиме 198743 шт.

У 2025 році відбудеться зростання собівартості виробництва десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» до показника – 9 грн. (структура витрат: сировина та матеріали – 5,7 грн., оплата праці – 2,5 грн., комунальні витрати – 1,2 грн., інші витрати виробництва – 0,4 грн.). У 2026 році показник становитиме 10,5 грн. (структура витрат: сировина та матеріали – 6 грн., оплата праці – 2,8 грн., комунальні витрати – 1,2 грн., інші витрати виробництва – 0,5 грн.).

Здійснимо дослідження ефективності реалізації інвестиційного проєкту, при цьому розрахуємо показник окупності, рентабельності інвестицій та чистого приведенного доходу внаслідок реалізації проєкту. Дані представимо у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Чистий приведений дохід під час реалізації проєкту виробництва та реалізації десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» за період 2024-2026 рр.

Показники	Інвестиції у 2023 році	Роки			Всього
		2024 (план)	2025 (план)	2026 (план)	
Обсяг інвестицій, грн.	-4500000				-4500000
Обсяг виробництва, шт.		164250	180675	198743	543668
Ціна одиниці, грн.		17	20	23	60
Собівартість одиниці, грн.		8,5	9	11	28
Обсяги реалізації продукції, грн.		2792250	3613500	4571089	10976839
Собівартість реалізації, грн.		1396125	1626075	2086802	5109002
Валовий прибуток, грн.		1396125	1987425	2484288	5867838
Податкові платежі, грн.		251303	357737	447172	1056211
Чистий приведений дохід, грн.		1144823	1629689	2037116	4811627

Джерело: самостійна розробка автора

Протягом досліджуваного періоду (трьох років) підприємство ПрАТ «ТерА» планує чистий приведений дохід у розмірі 1144823 грн. у 2024 році,

1629689 грн. у 2025 році, а у 2026 році показник становитиме 2037116 грн., відповідно загальний чистий приведений дохід за розрахунковий період становитиме 4811627 грн. Визначимо кумулятивний чистий приведений дохід та розрахуємо окупність даного проєкту представивши дані у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Кумулятивний чистий приведений дохід реалізації проєкту виробництва та реалізації десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» за період 2024-2026 рр.

Показники	Інвестиції у 2023 році	Роки			Всього
		2024 (план)	2025 (план)	2026 (план)	
Обсяг інвестицій, грн.	-4500000				-4500000
Чистий приведений дохід, грн.		1144823	1629689	2037116	4811627
Кумулятивний чистий приведений дохід, грн.		-3355177	-1725488	311628	311627

Джерело: самостійна розробка автора

Кумулятивний чистий приведений дохід реалізації проєкту виробництва та реалізації десерту «MACARONS» ТМ «ТерА» за період 2024-2026 рр. становитиме 311,6 тис.грн., при цьому сума інвестицій становитиме 4500 тис.грн., а загальний дохід від реалізації проєкту складатиме 4811,7 тис.грн. період окупності проєкту становитиме:

$$PO = 2 + 12 * (1725488 / 2037116) = 2 \text{ роки та } 10 \text{ міс.}$$

Індекс рентабельності проєкту складатиме:

$$IP = 4811627 / 4500000 = 1,07 \text{ пункти}$$

Відповідно, запропонований проєкт матиме наступні показники: NPV = 311,6 тис.грн., індекс рентабельності проєкту складе 1,07 пункти, при цьому період його окупності становитиме 2 роки та 10 міс., що менше загального періоду реалізації проєкту. В цілому, проєкт дасть можливість диверсифікувати продукцію, збільшити дохідність та прибутковість

операційної діяльності, забезпечити надходження фінансових ресурсів на підприємство у перспективному період. Даний проєкт може бути реалізовано на підприємстві ПрАТ «ТерА» вже у найближчій перспективі.

Висновки до розділу 3

Для підвищення ефективності стратегічного управління на підприємстві ПрАТ «ТерА» у роботі пропонується наступні заходи:

А. Розроблено оновлену модель вибору оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами на підприємстві ПрАТ «ТерА», що передбачає послідовність етапів та дає можливість серед альтернатив обрати найбільш прийнятну стратегію управління. Дана стратегія містить ряд взаємодоповнюючих етапів від вибору стратегічних показників формування та реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства до оцінки та обрання найбільш раціональної фінансової стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства.

Формування набору стратегічних альтернатив дозволяє підприємству ПрАТ «ТерА» визначити, де саме відображається стратегія управління фінансовими ресурсами відповідно до критеріїв фінансових ризиків. Цей процес допомагає встановити реальні межі зміни цих ризиків, які менеджмент повинен враховувати при виборі фінансової стратегії, спрямованої на конкурентну перевагу. При цьому враховуються можливості підприємства та зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі його діяльності.

Б. Визначено ефект фінансового левериджу підприємства та обґрунтовано прогностичні показники і співвідношення фінансових ресурсів підприємства. Результати проведеного дослідження засвідчують найвищий показник фінансового левериджу при співвідношенні 40% до 60% на користь позикового капіталу, відповідний показник фінансової рентабельності становив 1,3%, при цьому показник ефекту фінансового левериджу складає 0,116 пункти. Враховуючи зазначене підприємству доцільно нарощувати обсяг власного капіталу за рахунок зростання прибутковості його діяльності у

стратегічній перспективі.

В. Запропоновано інвестиційно-інноваційний проєкт розвитку підприємства із виробництва десерту «MACAROON», що диверсифікує асортимент продукції та дасть можливість наростити власний капіталу підприємства та збільшити його фінансову автономію. Запропонований проєкт матиме позитивні показники: $NPV = 311,6$ тис.грн., індекс рентабельності проєкту складе 1,07 пункти, при цьому період його окупності становитиме 2 роки та 10 міс., що менше загального періоду реалізації проєкту. В цілому, проєкт дасть можливість диверсифікувати продукцію, збільшити дохідність та прибутковість операційної діяльності, забезпечити надходження фінансових ресурсів на підприємство у перспективному період. Даний проєкт може бути реалізовано на підприємстві ПрАТ «ТерА» вже у найближчій перспективі.

РОЗДІЛ IV

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПРАТ «ТЕРА»

4.1. Охорона праці на підприємстві ПрАТ «ТерА»

Організація охорони праці на підприємстві ПрАТ «ТерА» здійснює служба охорони праці. На досліджуваному підприємстві функцію служби охорони праці виконує головний інженер з охорони праці. Проте, координацію діяльності усіх служб підприємства в рамках системи управління охороною праці здійснює генеральний директор підприємства разом з інженером по охороні праці.

Служба охорони праці ПрАТ «ТерА» виконує такі основні завдання:

- 1) забезпечення безпеки виробничих процесів, устаткування, будівель і споруд;
- 2) забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту;
- 3) професійну підготовку й підвищення кваліфікації працівників з питань поліпшення умов праці;
- 4) вибір оптимальних режимів праці та відпочинку працівників
- 5) професійний добір виконавців для визначених видів робіт.

До основних функцій служби охорони праці належать:

1. Опрацювання ефективної цілісної системи управління охороною праці, сприяння вдосконаленню діяльності в цьому напрямі кожного структурного підрозділу і кожної посадової особи.

2. Розробка змісту та методики проведення інструктажу з питань охорони праці.

3. Створення ефективної системи управління (СУОП), яка б сприяла удосконаленню діяльності кожного структурного підрозділу і кожної посадової особи.

4. Здійснення оперативного та поточного контролю за станом охорони праці на підприємстві.

5. Розробка перспективних та поточних планів роботи підприємства щодо створення безпечних та нешкідливих умов праці [11, с.235].

СУОП ПрАТ «Тера» відіграє важливу роль у здійсненні підприємством заходів щодо охорони праці.

Для повноцінної організації охорони праці на ПрАТ «ТерА» кожного року виділяються кошти на фінансування заходів в об'ємі 0,5 % оплати праці за попередній рік. Стан та динаміку витрат по фінансуванню таких заходів протягом 2018-2022 років наведена нижче в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Фінансування заходів охорони праці на ПрАТ «ТерА»

за період 2018-2022 рр.

Фонд оплати праці, тис.грн.					Сума фінансування 0,5% від ФОП, тис.грн.					Абсолютне відхилення, тис.грн	
2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2022-2018	2022-2021
11939	13741	15243	15679	19369	59,70	68,71	76,22	78,40	96,85	37,15	18,45

Проаналізувавши дані таблиці 4.1, можна зробити висновок про те, що з 2018-2022 роки почала зростати сума фінансування охорони праці на підприємстві ПрАТ «ТерА», що пов'язано із додатково прийнятими заходами у сфері забезпечення охорони праці. Зокрема у 2018 році виділялося 59,7 тис.грн. на дані заходи, у 2020 році сума зросла і становила 76,22 тис.грн., а у 2022 році збільшилася до рівня 96,85 тис.грн. Дані зміни є позитивною динамікою, оскільки дозволяють в повній мірі реалізувати заплановані заходи.

Щорічно ПрАТ «ТерА» здійснює виплати з фонду оплати праці на такі заходи:

1) забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного (противогази, респіратори, пов'язки, гумові рукавиці, спецодяг та інше);

2) проведення заходів щодо професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці, пропаганди безпечних методів праці;

3) підтримання санітарно-гігієнічних умов підприємства;

4) послуги пожежних і рятувальних служб;

5) реконструкцію або технічне переозброєння об'єктів виробничого та соціального призначення, а також ремонт або модернізацію устаткування;

6) захист підприємства від радіоактивного забруднення, випромінювання та інші;

7) виплата коштів працівникам, які постраждали в результаті нещасних випадків на виробництві.

Одним із напрямів охорони праці є слідкування за пожежною безпекою на підприємстві. Основний акцент в охороні праці орієнтовано на пожежну безпеку у приміщеннях та будівлях, які знаходяться у власності ПрАТ «ТерА». За вибухопожежною і пожежною небезпекою приміщення й будівлі ПрАТ «Тера» поділяються на 5 категорій: А, Б, В, Г, Д, а зовнішні установки на категорії: Аз, Бз, Вз, Гз, Дз [68, с. 130].

Будівлі, споруди, приміщення, технологічні установки ПрАТ «ТерА» забезпечені первинними засобами пожежогасіння: вогнегасниками, ящиками з піском, бочками з водою, покривалами з негорючого теплоізоляційного матеріалу, пожежними відрами, совковими лопатами, пожежним інструментом (гаками, ломами, сокирами тощо), які використовуються для локалізації і ліквідації пожеж у їх початковій стадії розвитку. Ця вимога стосується також будівель, споруд та приміщень, обладнаних будь-якими типами установок пожежогасіння, пожежної сигналізації або внутрішніми пожежними кранами.

При розробці схеми та плану евакуації працівників із приміщень ПрАТ «ТерА» особливу увагу приділяють шляхам евакуації. У випадку аварії евакуаційні шляхи забезпечують безпечну евакуацію всіх працівників підприємстві ПрАТ «ТерА», які знаходяться в приміщенні, через евакуаційні

виходи. Одним із заходів системи протипожежного захисту на підприємстві ПрАТ «ТерА» є пожежна сигналізація.

Система пожежної сигналізації ПрАТ «ТерА»: виявляє ознаки пожежі на ранній стадії; передає тривожні сповіщення до пристроїв передавання пожежної тривоги та попередження про несправність; формує сигнали управління для систем протипожежного захисту та іншого інженерного обладнання, що задіяне при пожежі; сигналізує про виявлену несправність, яка може негативно впливати на нормальну роботу СПС.

Ця система пожежної сигналізації призначена для виявлення будь-яких ознак пожежі, таких як газ, дим, полум'я, тепло і перетворює результат цього виявлення на сигнал, що відображається на приймально-контрольному пожежному приладі [66, с.147].

За допомогою ручного пожежного сповіщувача працівник ПрАТ «ТерА» може ініціювати, а також передавати сигнал оповіщення про пожежу на центральний диспетчерський пункт для надання можливості проведення різних дій, наприклад, евакуації працівників підприємства.

Отже, можна зробити висновок про те, що рівень пожежної безпеки на ПрАТ «ТерА» визначається як задовільний, оскільки на підприємстві всі діючі норми відповідають законодавчо встановленим нормам. На підприємстві розроблені шляхи евакуації в разі настання надзвичайної ситуації, також присутні всі первинні засоби захисту пожежогасіння (вогнегасники, укомплектований пожежний щит), наявна система пожежної сигналізації.

4.2. Організація планування та фінансування робіт із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій суб'єктам господарювання

Кодекс цивільного захисту України регламентує вимоги щодо фінансування заходів у сфері цивільного захисту. Зокрема, фінансування заходів у сфері цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

Обсяг фінансування, що виділяється потенційно небезпечними об'єктами та об'єктами підвищеної небезпеки для проведення необхідних заходів цивільного захисту, має становити не менше ніж 0,5 відсотка обсягу валового доходу такого об'єкта.

Фінансове забезпечення діяльності підрозділів з питань цивільного захисту суб'єктів господарювання здійснюється за рахунок коштів таких суб'єктів господарювання. Фінансове забезпечення діяльності сил цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

Фінансування медико-психологічної реабілітації рятувальників органів та підрозділів цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України. Обсяги фінансування медико-психологічної реабілітації рятувальників органів та підрозділів цивільного захисту визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Медико-психологічна реабілітація рятувальників інших аварійно-рятувальних служб, медичних працівників служби медицини катастроф здійснюється відповідно за рахунок коштів, які виділяються на утримання таких служб з державного або місцевих бюджетів чи за рахунок коштів суб'єктів господарювання [66, с.115].

Фінансування медико-психологічної реабілітації постраждалих, а також громадян, які залучалися до проведення робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, здійснюється за рахунок коштів, що виділяються на ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій з Державного бюджету України, в обсязі, що визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Фінансування заходів медико-психологічної реабілітації неповнолітніх осіб, постраждалих у надзвичайній ситуації місцевого або об'єктового рівня, а

також у яких внаслідок надзвичайної ситуації загинув один із батьків або обоє батьків, здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших джерел.

Фінансування робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Фінансування заходів щодо попередження, ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків здійснюється за рахунок коштів підприємства, а також добровільних пожертвувань фізичних та юридичних осіб, благодійних організацій та об'єднань громадян, інших не заборонених законодавством джерел. Частково для ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків виділяються кошти з резервного фонду бюджету відповідно до законодавства України [57, с.89].

Фінансування заходів здійснюється відповідно до рівнів надзвичайних ситуацій: об'єктового рівня – за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла надзвичайна ситуація; місцевого і регіонального рівнів – за рахунок власних коштів підприємств, установ та організацій, на території яких виникла надзвичайна ситуація, і додатково – за рахунок районних резервів (місцевий рівень) та обласних, Київської міської державної адміністрації (регіональний рівень), створених відповідно до законодавства; державного рівня – за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету. Додаткові кошти для фінансування заходів з ліквідації надзвичайних ситуацій відповідного рівня або їх наслідків (за умови вичерпання зазначених джерел фінансування) можуть виділятися на підставі клопотання відповідного органу виконавчої влади.

Висновки до розділу 4

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 4 необхідно відмітити наступне:

1. Організація охорони праці на підприємстві ПрАТ «ТерА» здійснює служба охорони праці. На досліджуваному підприємстві функцію служби охорони праці виконує головний інженер з охорони праці. Проте, координацію діяльності усіх служб підприємства в рамках системи управління охороною праці здійснює генеральний директор підприємства разом з інженером по охороні праці.

2. Одним із напрямів охорони праці є слідкування за пожежною безпекою на підприємстві. Основний акцент в охороні праці орієнтовано на пожежну безпеку у приміщеннях та будівлях, які знаходяться у власності ПрАТ «ТерА». В цілому, рівень пожежної безпеки на ПрАТ «ТерА» визначається як задовільний, оскільки на підприємстві всі діючі норми відповідають законодавчо встановленим нормам. На підприємстві розроблені шляхи евакуації в разі настання надзвичайної ситуації, також присутні всі первинні засоби захисту пожежогасіння (вогнегасники, укомплектований пожежний щит), наявна система пожежної сигналізації.

3. Кодекс цивільного захисту України регламентує вимоги щодо фінансування заходів у сфері цивільного захисту. Зокрема, фінансування заходів у сфері цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

Фінансування заходів щодо попередження, ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків здійснюється за рахунок коштів підприємства, а також добровільних пожертвувань фізичних та юридичних осіб, благодійних організацій та об'єднань громадян, інших не заборонених законодавством джерел. Частково для ліквідації НС та їх наслідків виділяються кошти з резервного фонду бюджету відповідно до законодавства України.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати дослідження представлені в кваліфікаційній роботі необхідно відмітити наступне:

1. У сучасному розумінні фінансові ресурси охоплюють наявні на підприємстві грошові кошти, які надійшли протягом визначеного періоду або на певну дату. Дані кошти підприємство отримує в результаті операційної діяльності (виробництво та подальша товарів, надання послуг та виконання робіт), інвестиційної діяльності (придбання оборотних та основних засобів) і зобов'язань (майнових та боргових зобов'язань) у рамках фінансових операцій підприємства.

2. Фінансова стратегія виступає ключовою складовою функціональної стратегії підприємства, яка визначає найбільш важливі аспекти його фінансових відносин та фінансової діяльності. Зазначена стратегія охоплює встановлення довгострокових фінансових цілей, обрання найбільш оптимальних методів для їх досягнення та належне коригування способів (методів) формування фінансових ресурсів та їх подальшого використання у випадку зміни чинників впливу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства.

3. Управління фінансовими ресурсами на підприємстві включає вирішення ряду ключових завдань, серед яких найбільш важливими є формування раціональної структури фінансових ресурсів, витрати на їхнє формування, асигнування інвестицій та розробка стратегій для ефективного накопичення фінансових ресурсів. Підвищення конкурентних позицій товару та конкурентоспроможності підприємства на локальному ринку виступають ще однією із ключових складових цього процесу.

Реалізація стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства виступає невід'ємною та найбільш важливою частиною формування та впровадження загальної стратегії розвитку суб'єкта підприємницької діяльності. Вона визначає мету, основні цілі, джерела, напрямки та об'єкти

фінансування, відповідаючи за визначені аспекти фінансової діяльності та ефективних фінансових відносин підприємства.

Стратегічний аспект здійснення управління фінансовими ресурсами суб'єкта підприємництва забезпечує ряд заходів, зокрема: формування та раціоналізація використання фінансових ресурсів, визначення та виявлення найбільш ефективних способів інвестування та спрямування фінансових ресурсів на визначені мету та цілі діяльності підприємства, забезпечення управлінських фінансових дій ресурсним можливостям та економічному стану підприємства, створення найбільш раціональної та ефективної системи управління фінансовими ризиками, обрання ефективного інструментарію та стратегій фінансових дій, а також маневрування грошовими засобами для досягнення конкурентних переваг підприємства у стратегічній перспективі.

4. Об'єктом дослідження виступало підприємство ПрАТ «ТерА», яке спеціалізується на виробництві кондитерських виробів. Здійснивши дослідження показників фінансово-господарської діяльності підприємства, слід відмітити позитивні тенденції зростання активів та основного капіталу підприємства, поряд із цим, у досліджуваного підприємства існують значні проблеми пов'язані із значною собівартістю виробництва та значною збитковістю за рахунок зазначених обставин. Підприємство орієнтується на позиковий капітал, при цьому зростає як кредиторська, так і дебіторська заборгованість протягом досліджуваного періоду.

Необхідно відмітити негативні тенденції із втрати фінансової незалежності досліджуваного підприємства, що негативно впливає на структуру капіталу, можливості фінансувати виробничо-господарську діяльність та перспективи розвитку досліджуваного підприємства.

5. Здійснивши дослідження структури фінансових ресурсів даного підприємства ПрАТ «ТерА» необхідно відзначити орієнтування на позиковий капітал, значний непокритий збиток та високу собівартість виробництва продукції, що обумовило збитковість діяльності підприємства.

6. Узагальнивши здійснений аналіз основних показників, котрі

характеризують ефективність управління капіталом підприємства, важливим є відмічення зниження основних показників, що характеризують фінансовий стан даного підприємства. Зокрема, протягом досліджуваного періоду мали місце низькі показники фінансової стійкості та орієнтування на позиковий капітал, зниження показників ділової активності та зростання періоду обороту капіталу, низькі показники ліквідності, платоспроможності та рентабельності фінансово-господарської діяльності на підприємстві ПрАТ «ТерА».

Для підвищення ефективності стратегічного управління на підприємстві ПрАТ «ТерА» у роботі пропонується наступні заходи:

А. Розроблено оновлену модель вибору оптимальної стратегії управління фінансовими ресурсами на підприємстві ПрАТ «ТерА», що передбачає послідовність етапів та дає можливість серед альтернатив обрати найбільш прийнятну стратегію управління. Дана стратегія містить ряд взаємодоповнюючих етапів від вибору стратегічних показників формування та реалізації стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства до оцінки та обрання найбільш раціональної фінансової стратегії управління фінансовими ресурсами підприємства.

Формування набору стратегічних альтернатив дозволяє підприємству ПрАТ «ТерА» визначити, де саме відображається стратегія управління фінансовими ресурсами відповідно до критеріїв фінансових ризиків. Цей процес допомагає встановити реальні межі зміни цих ризиків, які менеджмент повинен враховувати при виборі фінансової стратегії, спрямованої на конкурентну перевагу. При цьому враховуються можливості підприємства та зміни, що відбуваються в зовнішньому середовищі його діяльності.

Б. Визначено ефект фінансового левериджу підприємства та обґрунтовано прогностні показники і співвідношення фінансових ресурсів підприємства. Результати проведеного дослідження засвідчують найвищий показник фінансового левериджу при співвідношенні 40% до 60% на користь позикового капіталу, відповідний показник фінансової рентабельності становив 1,3%, при цьому показник ефекту фінансового левериджу складає 0,116 пункти.

Враховуючи зазначене підприємству слід нарощувати обсяг власного капіталу за рахунок зростання прибутковості його діяльності у стратегічній перспективі.

В. Запропоновано інвестиційно-інноваційний проєкт розвитку підприємства із виробництва десерту «MACAROON», що диверсифікує асортимент продукції та дасть можливість наростити власний капіталу підприємства та збільшити його фінансову автономію. Запропонований проєкт матиме позитивні показники: $NPV = 311,6$ тис.грн., індекс рентабельності проєкту складе 1,07 пункти, при цьому період його окупності становитиме 2 роки та 10 міс., що менше загального періоду реалізації проєкту. В цілому, проєкт дасть можливість диверсифікувати продукцію, збільшити дохідність та прибутковість операційної діяльності, забезпечити надходження фінансових ресурсів на підприємство у перспективному період. Даний проєкт може бути реалізовано на підприємстві ПрАТ «ТерА» вже у найближчій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллаєва А. Є. Особливості здійснення стратегічного управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020, № 1. С. 189 – 191.
2. Аранчій В. І., Томілін О. О., Дорогань-Писаренко Л. О. Фінансовий менеджмент. Полтава : РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
3. Аранчій В.І., Зоря О.П. Фінансова стратегія в системі управління підприємством. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. № 2. – С. 156–159.
4. Атаманчук П.С. Охорона праці в галузі: навчальний посібник. К. ЦНЛ. 2017. 322 с.
5. Ачкасова Л. М. Аспекти управління фінансовими потоками в логістиці. *Економіка транспортного комплексу*. 2018. Вип. 31. С. 110–121.
6. Барилюк І.В., Рубаха М.В. Діагностика впливу факторів економічного середовища на формування фінансового капіталу компаній. *Фінанси України*. 2013. №9. С. 104-117.
7. Бердар М. Стратегічне управління розвитком фінансових ресурсів промислових підприємств в сучасних умовах. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2015. №139. С. 18 – 21.
8. Бердар М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу. *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 5 (83). С. 133—138.
9. Білик М. Д. Фінансова стратегія як складова частина загальної стратегії підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць*. 2019. № 7/8. С. 140–147.
10. Блакита Г. В. Фінансова стратегія торговельних підприємств: методологічні та прикладні аспекти монографія. Київ. нац. торг.–екон. ун–т. – К. : [Київ. нац. торг.– екон. ун–т], 2020. 243 с.
11. Бланк І.О. Фінансова стратегія підприємства : монографія. ; за ред. І.О.

Бланка. К. : КНТЕУ, 2019. 147 с.

12. Бутинець Ф.Ф., Мних Є.В., Олійник О.В. Економічний аналіз: навч. посібник. Житомир: Рута, 2018. 415 с.

13. Бушуєв С. Д., Бушуєв Д. А., Ярошенко Р. Ф. Управління проектами в умовах «поведінкової економіки». *Управління розвитком складних систем*. 2018. Вип. 33. С. 22-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2018_33_5 (дата звернення: 27.10.2023).

14. Величко В. Етапи розробки бізнес-плану підприємства. *Економіка України*. 2016. № 5. С. 42-48.

15. Волк І.Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління. *Держава і регіони*. 2016. №6. С.339 -342

16. Волкова Н.А. Аналітична оцінка оптимізації фінансових ресурсів URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/> (дата звернення до ресурсу 13.09.2023 року)

17. Гриньов А.В. Якість формування фінансової стратегії підприємства. *Фінанси України*. 2016. №6. С.121-128.

18. Громова А.Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів. *Молодий вчений*. 2016. № 5(32). С. 44–48.

19. Громова А.Є. Формування механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. Том 1. С. 74–77.

20. Гудзь О. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2017. 578 с.

21. Даценко Г.В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії в системі регулювання діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 5. Т. 2. С. 162–165.

22. Дзеніс О.О. Обґрунтування стратегії фінансування розвитку підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Харків, 2021. 20 с.

23. Дикань Л. В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами промислового підприємства. *Фінанси України*. 2018. № 3. С. 12-18.
24. Дропа Я.Б., Терешко О.М. Формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах розвитку фінансової системи. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/01/60-1.pdf> (дата звернення до ресурсу 19.09.2023 року)
25. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
26. Журавльова Т.О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. *Економіка та держава*. 2020. №3. С. 42 – 45.
27. Збаразька Л.О., Рижиков В.С., Єрфорт І.Ю., Єрфорт О.Ю. Управління проектами. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 168 с.
28. Зотов О.В. Проект, управління проектом: основні поняття, суб'єкти державного управління. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171> (дата звернення: 21.09.2023).
29. Калиніченко Ю. Стратегічний розвиток підприємства: теоретичні та практичні аспекти. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 4(29). С. 106–115.
30. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса: ОНЕУ, 2018. 243 с.
31. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. К.: Знання, 2020. 485 с.
32. Коваленко Н. Управління грошовими потоками українських підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економічний аналіз*. 2019. Випуск 8, Частина 2. С. 200-203.
33. Костирко Л. А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: Монографія. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. 474 с.
34. Костирко Л. Фінансова стратегія компанії : адаптація, швидкий розвиток. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2013. Вип.35 (1). С. 10 – 19.
35. Кривенко А. Е. Формування та ефективне використання фінансових

ресурсів підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. №2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3818> (дата звернення до ресурсу 19.09.2023 року)

36. Кропівцова Н. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг*. 2021. Вип. 1. С. 261—268.

37. Лапа А. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки*. 2013. № 4. С. 289—297.

38. Левченко Н.М., Хелемендик Д.В. Удосконалення класифікації фінансової стратегій підприємств. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2018. № 3 С. 167–171.

39. Линенко А.В., Сніжко Т.О. Обґрунтування вибору фінансової стратегії підприємства. *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2019. № 1. С. 109–113.

40. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. *Фінанси України*. 2018. № 3 С. 113.

41. Макаренко П. М., Аранчій В. І., Зоря О. П., Лашко Ю. П. Формування фінансової стратегії підприємства та її значення у конкурентному ринковому середовищі. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 3. Т. 2. Економічні науки – Полтава: ПДАА*. 2014. С. 225–231.

42. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. №6. С. 180-191.

43. Нетепчук В.В. Управління бізнес-процесами: навч. посібник. Рівне. НУВГП. 2014. 158 с.

44. Ніколаєнко Л. Ф., Геращенко І.О. Розробка фінансової стратегії як елемент антикризової програми підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 1. Т. 1. С. 11–15.

45. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проєктами: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 432 с.

46. Офіційна інформація про підприємство ПрАТ «ТерА». URL: <https://smida.gov.ua/db/prof/00375697> (дата звернення до ресурсу 19.09.2023 року)
47. Офіційний сайт ПрАТ «ТерА». URL: <http://tera.ua/> (дата звернення до ресурсу 27.09.2023 року)
48. Петренко Н. О., Кустріч Л. О., Гоменюк М. О. Управління проектами: навчальний посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2015. 244 с.
49. Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д. Фінанси підприємств: Підручник. К.: КНЕУ, 2020. 384 с.
50. Радинський С.В., Дячун О.Д. Сучасні проблеми управління продажем. Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. Вип. 1 (20). С. 107-117.
51. Радинський С.В., Левицький В.О. Проблеми управління фінансово-економічним потенціалом національної та регіональних систем. Нарощування фінансово-економічного потенціалу суб'єктів економічних відносин як основа поступального розвитку територіально-господарських систем: монографія ФОП Паляниця В.А. Тернопіль, 2021. 209 с. С.13-28.
52. Рибалка О. Формування системи показників фінансового стану підприємства для оцінки ймовірності банкрутства. *Економіст*. 2013. №9. С.63-65.
53. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. К.: Знання, 2013. 668 с.
54. Савко О.Я. Характеристика видів фінансової стратегії газорозподільних підприємств. *Ukraine – EU. Modern Technology, Business and Law*, April 19-23, 2016 Slovak Republic – Poland. Collection of international scientific papers: in 2 parts. Part 2. Chernihiv: CHUN, 2016. P. 170–172.
55. Сафронська І. М. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. *Вісник. Х., 2015. Вип.55: Економічні науки*. С.268–273.
56. Семенов А.Г., Єропутова О.О., Перекрест Т.В. та ін. Фінансова стратегія в управлінні підприємствами: монографія. Запоріжжя : КПУ, 2018. 188 с.
57. Стручок В.С. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної

(дистанційної) форм навчання. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. 156 с.

58. Тимошик Н.С., Семчишин Є.В. Організаційні аспекти формування та оптимізації фінансових ресурсів підприємств. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Том 30 (69). № 2 С. 232-238.

59. Ткаченко А. М. Фінансова стратегія як компонент загальної стратегії підприємства в системі управління. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: у 3-х т. ПДТУ. Маріуполь*, 2021. Т. 3. С. 19– 23.

60. Ткаченко І.П., Вернигора Ю.С., Чайка І.Л. Управління фінансовими ресурсами підприємств: аналіз джерел їх формування та підвищення ефективності використання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. №7. С.55-59.

61. Ткачук К.Н., Зацарний В.В., Сабарно Р.В. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посібн. К.: Лібра, 2020. 560 с.

62. Толок А.О. Крюковська О.А. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. 2021. 215 с.

63. Трухан О.Л. Стратегічний аналіз у системі управління підприємствами. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2019. № 1 (47). С. 137–140

64. Устинова І. Г. Теоретичні аспекти оцінювання фінансового стану підприємства. *Вісник*. Львів, 2014. №577: *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. С.389–393.

65. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К. Видавництво «Європейського університету». 2016. 253 с.

66. Шудренко І. В. Основи охорони праці : навч. посіб. 2016. 214 с.

67. Янковська В. А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства. *Вісник НТУ «ХП»*. Серія: *Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. Харків: НТУ «ХП». 2013. № 50 (1023). С. 182-187.

68. Яремко З.М., Тимошук С.В., Третяк О.І., Ковтун Р.М. Охорона праці: Навч. посіб. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність підприємства ПрАТ «ТерА» за 2022 рік

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "ТерА"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2023
			00375697
			UA6104049001
			0069060
Територія	Акціонерне товариство	за КАТОТТГ	230
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ	10.72
Вид економічної діяльності	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	за КВЕД	

Середня кількість працівників: 163

Адреса, телефон: 46006 м.Тернопіль, вул.Пирогова, 11, (0352) 52-44-38

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.
Форма №1

Актив	Код рядка	Код за ДКУД 1801001	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	625	516
первісна вартість	1001	635	653
накопичена амортизація	1002	(10)	(137)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	29	0
Основні засоби	1010	4 152	4 747
первісна вартість	1011	16 523	18 582
знос	1012	(12 371)	(13 835)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0

продовження додатку А

Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	4 806	5 263
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 752	7 471
Виробничі запаси	1101	3 582	5 467
Незавершене виробництво	1102	69	197
Готова продукція	1103	1 101	1 807
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 075	5 858
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	268	552
з бюджетом	1135	0	1
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	91	66
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	353	1 195
Готівка	1166	131	73
Рахунки в банках	1167	222	1 121
Витрати майбутніх періодів	1170	6	6
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	730
Усього за розділом II	1195	7 545	15 879
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	12 351	21 142

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 750	1 750
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	4 217	4 217
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	50	50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-8 227	-8 019
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)

продовження додатку А

Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом І	1495	-2 210	-2 002
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом ІІ	1595	0	0
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	5 220	9 895
розрахунками з бюджетом	1620	135	109
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	128	187
розрахунками з оплати праці	1630	560	750
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	184	833
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	8 334	11 370
Усього за розділом ІІІ	1695	14 561	23 144
ІV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	12 351	21 142

Примітки: д/н

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Жукова Ірина Йосипівна

Додаток Б

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "ТерА"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ
			01.01.2022
			00375697

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)

за 2022 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	82 984	44 291
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(81 587)	(47 897)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	1 397	0
збиток	2095	(0)	(3 606)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	16 881	16 516
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(5 825)	(5 573)
Витрати на збут	2150	(11 418)	(6 829)
Інші операційні витрати	2180	(826)	(324)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	209	184
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

продовження додатку Б

Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1)	(60)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	208	124
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	208	124
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	208	124

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	62 341	35 433
Витрати на оплату праці	2505	19 369	15 679
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 823	3 433
Амортизація	2515	1 597	1 220
Інші операційні витрати	2520	13 485	6 097
Разом	2550	100 615	61 862

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6 998 546	6 998 549
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6 998 546	6 998 549
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,029720	0,017720

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,029720	0,017720
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: д/н

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Жукова Ірина Йосипівна

Фінансова звітність підприємства ПрАТ «ТерА» за 2021 рік

Підприємство Територія Організаційно-правова форма господарювання Вид економічної діяльності	Приватне акціонерне товариство "ТерА" Тернопільська область, м.Тернопіль Акціонерне товариство Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, торгів і тістечок тривалого зберігання	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2022
		за КОАТУУ	00375697
		за КОПФГ	6110100000
		за КВЕД	230
			10.72

Середня кількість працівників: 157

Адреса, телефон: 46006 м.Тернопіль, вул.Пирогова, 11, (0352) 52-44-38

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
 на 31.12.2021 р.
 Форма №1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	10	625
первісна вартість	1001	74	635
накопичена амортизація	1002	(64)	(10)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	29
Основні засоби	1010	3 254	4 152
первісна вартість	1011	14 929	16 523
знос	1012	(11 675)	(12 371)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0

продовження додатку В

Усього за розділом I	1095	3 264	4 806
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 234	4 752
Виробничі запаси	1101	3 204	3 582
Незавершене виробництво	1102	0	69
Готова продукція	1103	1 030	1 101
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 481	2 075
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	268
з бюджетом	1135	3	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	187	91
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	859	353
Готівка	1166	74	131
Рахунки в банках	1167	785	222
Витрати майбутніх періодів	1170	6	6
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	90	0
Усього за розділом II	1195	6 860	7 545
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	10 124	12 351

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 750	1 750
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	4 217	4 217
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	50	50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-8 351	-8 227
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

продовження додатку В

Усього за розділом I	1495	-2 334	-2 210
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	4 408	5 220
розрахунками з бюджетом	1620	233	135
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	122	128
розрахунками з оплати праці	1630	525	560
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	157	184
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7 013	8 334
Усього за розділом III	1695	12 458	14 561
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	10 124	12 351

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Жукова Ірина Йосипівна

Підприємство

Приватне акціонерне товариство "ТерА"

Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2022
00375697

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2021 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	44 291	42 774
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(47 897)	(47 596)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	0	0
збиток	2095	(3 606)	(4 822)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	16 516	16 378
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(5 573)	(4 615)
Витрати на збут	2150	(6 829)	(6 710)
Інші операційні витрати	2180	(324)	(353)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	184	0
збиток	2195	(0)	(122)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

продовження додатку Г

Інші доходи	2240	0	25
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(60)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	124	0
збиток	2295	(0)	(98)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	124	0
збиток	2355	(0)	(98)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	124	-98

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	35 433	38 146
Витрати на оплату праці	2505	15 679	15 243
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 433	3 361
Амортизація	2515	1 220	639
Інші операційні витрати	2520	6 097	1 886
Разом	2550	61 862	59 275

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6 998 549	6 998 549
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6 998 549	6 998 546
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,017720	-0,014000

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,017720	-0,014000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Жукова Ірина Йосипівна

Фінансова звітність підприємства ПрАТ «ТерА» за 2020 рік

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "ТерА"	Дата за ЄДРПОУ	КОДИ	
			01.01.2021	
			00375697	
			за КОАТУУ	6110100000
			за КОПФГ	230
Територія	Тернопільська область, м.Тернопіль	за КВЕД	10.72	
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство			
Вид економічної діяльності	Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання			
Середня кількість працівників: 190				
Адреса, телефон: 46006 м.Тернопіль, вул.Пирогова, 11, (0352) 52-44-38				
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака				
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):				
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			☒	
за міжнародними стандартами фінансової звітності			☐	

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.
Форма №1

Актив	Код рядка	Код за ДКУД	
		На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			1801001
Нематеріальні активи	1000	10	10
первісна вартість	1001	74	74
накопичена амортизація	1002	(64)	(64)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	150	0
Основні засоби	1010	2 486	3 254
первісна вартість	1011	13 707	14 929
знос	1012	(11 221)	(11 675)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0

продовження додатку Д

Усього за розділом І	1095	2 646	3 264
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 978	4 234
Виробничі запаси	1101	3 879	3 204
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	1 099	1 030
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	913	1 481
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	23	3
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	243	187
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	160	859
Готівка	1166	130	74
Рахунки в банках	1167	30	785
Витрати майбутніх періодів	1170	10	6
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	117	90
Усього за розділом ІІ	1195	6 444	6 860
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	9 090	10 124

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
І. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 750	1 750
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	4 217	4 217
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	50	50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-8 253	-8 351
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

продовження додатку Д

Усього за розділом I	1495	-2 236	-2 334
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	5 104	4 408
розрахунками з бюджетом	1620	20	233
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	99	122
розрахунками з оплати праці	1630	464	525
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	176	157
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5 463	7 013
Усього за розділом III	1695	11 326	12 458
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	9 090	10 124

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Кобилецька Галина Романівна

Підприємство Приватне акціонерне товариство "ТерА"

Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2021
00375697

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	42 774	49 495
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(47 596)	(44 668)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	0	4 827
збиток	2095	(4 822)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	16 378	539
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(4 615)	(4 317)
Витрати на збут	2150	(6 710)	(7 501)
Інші операційні витрати	2180	(353)	(1 583)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	0
збиток	2195	(122)	(8 035)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

продовження додатку Ж

Інші доходи	2240	25	20
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	0
збиток	2295	(98)	(8 016)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	0
збиток	2355	(98)	(8 016)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-98	-8 016

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	38 146	36 267
Витрати на оплату праці	2505	15 243	13 741
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 361	2 826
Амортизація	2515	639	636
Інші операційні витрати	2520	1 886	4 600
Разом	2550	59 275	58 070

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6 998 549	6 998 546
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6 998 546	6 998 546
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-0,014000	-1,145380

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-0,014000	-1,145380
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер Кобилецька Галина Романівна

Фінансова звітність підприємства ПрАТ «ТерА» за 2019 рік

Підприємство Територія Організаційно-правова форма господарювання Вид економічної діяльності	Приватне акціонерне товариство "ТерА" Тернопільська область, м.Тернопіль Акціонерне товариство Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання	Дата	КОДИ
		за ЄДРПОУ	01.01.2020
		за КОАТУУ	00375697
		за КОПФГ	6110100000
		за КВЕД	230
			10.72

Середня кількість працівників: 190

Адреса, телефон: 46006 м.Тернопіль, вул.Пирогова, 11, (0352) 52-44-38

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
 на 31.12.2019 р.
 Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	11	10
первісна вартість	1001	74	74
накопичена амортизація	1002	(63)	(64)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	353	150
Основні засоби	1010	3 088	2 486
первісна вартість	1011	14 604	13 707
знос	1012	(11 516)	(11 221)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0

продовження додатку К

Усього за розділом I	1095	3 452	2 646
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	4 815	4 978
Виробничі запаси	1101	3 209	3 879
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	1 606	1 099
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 393	913
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	22	23
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	301	243
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	276	160
Готівка	1166	13	130
Рахунки в банках	1167	263	30
Витрати майбутніх періодів	1170	8	10
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	69	117
Усього за розділом II	1195	7 884	6 444
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	11 336	9 090

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 750	1 750
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	4 217	4 217
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	50	50
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-237	-8 253
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

продовження додатку К

Усього за розділом I	1495	5 780	-2 236
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	3 513	5 104
розрахунками з бюджетом	1620	367	20
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	70	99
розрахунками з оплати праці	1630	392	464
одержаними авансами	1635	0	0
розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	149	176
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1 065	5 463
Усього за розділом III	1695	5 556	11 326
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	11 336	9 090

Примітки: д/н

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Кобилецька Галина Романівна

Підприємство Приватне акціонерне товариство "ТерА"

Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
01.01.2020
00375697

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49 495	54 350
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(44 668)	(45 202)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	4 827	9 148
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	539	255
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(4 317)	(3 160)
Витрати на збут	2150	(7 501)	(6 462)
Інші операційні витрати	2180	(1 583)	(273)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	0	0
збиток	2195	(8 035)	(492)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0

продовження додатку Л

Інші доходи	2240	20	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(296)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(1)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	0	0
збиток	2295	(8 016)	(788)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	0	0
збиток	2355	(8 016)	(788)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-8 016	-788

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	36 267	34 200
Витрати на оплату праці	2505	13 741	11 939
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 826	3 982
Амортизація	2515	636	683
Інші операційні витрати	2520	4 600	4 293
Разом	2550	58 070	55 097

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6 998 546	6 998 546
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6 998 546	6 998 546
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-1,145380	-0,112590

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-1,145380	-0,112590
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Мамай Олександр Васильович

Головний бухгалтер

Кобилецька Галина Романівна